

Kâğıt Kalem

Kültür - Sanat - Edebiyat

Murat ASLAN

İNSAN ÜZERİNE

İnsan özgürlüğe yazgılıdır.

İnsani her edimde bu yazgıdan izler, işaretler görürüz. İnsan düştüğünde, kalktığında, yükseldiğinde, alçaldığında bu yazgıdan izlerin destansı akışını izleriz.

İnsan bilinçli olarak seçmiştir bunu.

Sorumluluk pahasına özgür kılınmıştır.

Her edim bir seçim, her seçim bir sorumluluktur. Seçimlerimiz iyi de olsa kötü de olsa böyledir bu. Sorumluluktan asla kurtulamayız; çünkü özgürüz. Özgürlük bu yönüyle insanın önünde uzanan sonsuz olanaklar ülkesi olabildiği gibi, bir yoksunluk hapishanesine de dönüşebilir.

İnsan seçimlerinin merkezinde bir varlıktır. Seçerken duygularına, güdülerine ve içgüdülerine yaslandığında körleşme; aklına, bilincine ve şuuruna yaslandığında aydınlanma başlar. Bu nedenle varoluşçular 'insan kendi kendisini yapan tek varlıktır' derler.

Olayın trajik bir tarafı da şudur. Yaptığımız eylemlerinizi asla düzeltemezsiniz. Yapılan yapılmış, söylenen söylenmiştir. Dahası yapılan ve söylenen hedefine ulaşmış ve orada ya bir yara açmış, ya da bir yarayı sarmıştır.

Burada insanın önüne ikinci imkan/yoksunluk olarak akıl/bilgi çıkmaktadır. Eğer insan seçimlerinin önüne akli ve bilgiyi alabilirse, gerçekleştirdiği edimlere akıl değmekte ve daha sağlıklı seçimler yapabilmektedir.

Tersi durumlarda ise çocukluk aleminde yolunu şaşırarak, hiçbir zaman bir menzile ulaşamamaktadır.

Ayrıca yukarıda andığımız imkan ve yoksunluklar da gerçek anlamlarını Mutlak'tan alırlar. Mutlak'la ilişkisi kurulmamış hiçbir yönelim makul ve meşru olamaz.

Yeryüzü macerasında insan için, seçimlerinin toplamıdır desek yanlış olmaz.

M. Mustafa ERDAL

SÖZE BAŞLARKEN

Merhaba,

Uzun soluklu olması arzusuyla çıktığımız bu yürüyüşün heyecan ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Güzel Türkçemiz hususunda bir hassasiyet oluşturmak amacıyla Çubuk İlçe Milli Eğitim Müdürlüğümüz "Dilin Kadarsın" vurgusuyla bir çalışma başlattı. Bu kapsamda insanı insan kılan dil, kültür ve sanatın ayırt edici vasıflarına dikkat çekmek isteyen müdürlüğümüz, ilçemizdeki okullar bünyesinde çıkarılan ve öğrenci eserlerini içeren dergilerle yola revan olmuştu. Bu çalışmayla genç yazarlarımız kendilerini ifade etme imkânı buluyor ve eserlerini bir dergide görmenin sevincini yaşıyorlardı.

Zaman içerisinde öğretmenlerimizin de kalbinde ve zihninde olanı paylaşabileceği bir alan açma ihtiyacı doğdu. Öğretmenler olarak bizler de bu kültür sanat kervanına "Kâğıt Kalem" adını verdiğimiz dergimizle katılmak istedik.

Neden kâğıt kalem? Bu kavramların bizim dünyamızda oldukça anlamlı ve geniş bir çağrışımı var. Günümüzde teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, eğitim öğretim işlerini yürüten bizler için "kâğıt, kalem" vazgeçilmezliğini hep koruyacak. İnsanlık için kâğıt ve kalemin, geçmişin birikimini geleceğe aktarma konusunda taşıdığı önemi biliyoruz.

Eğitim camiası gönül cephesinde sözünü kalemle söylüyor, kâğıtla saklıyor. Kalemlerini kâğıtla inşa ederken mevzilerini kalemle kazıyor.

Sizlerin katkılarıyla Kâğıt Kalem daha da serpilip gelişecek. Yeni sayılarda buluşmak ümidiyle hoşça kalın.

Zeki KOÇ

KOŞMA

Bir yar sevdim, alımlı mı alımlı
Çubuk yolunda, yok o kadar güzel
Türkü söyler, acıklı mı acıklı
Kaderim değilsen, o bana ecel

Yârin saçı gibi ruhu dalgalı
Akli karışıktır, gönlü kavgalı
Gözü görmez, bakışları dumanlı
Gülüştünde cennet, ağlasan ecel

Sözüm kalmadı dilimde, ne desem
Aşk desem, ateş desem, yürek desem
Senden gayrı, gözüm gönlüm yok desem
Uzak dur gelme desen, bana ecel

Dayanır mı buna, taş mı bu yürek,
Bu ayrılığa, ancak deli gerek
Ne geldiyse başıma, zalim felek
Verdi kader Zekice, hükmü ecel

NASIL BİR EĞİTİM

Öğrencilerin sınav kâğıtlarını okurken şunu fark ettim: Bizim eğitim sistemi düşünceden, yorumlamadan ve analiz etmeden çok uzaklaşmaya başladı. Nedenini soracak olursanız düşünme ve yorumlama gerektiren yazılı sorularını öğrencilerimiz yapamıyorlar. Peki, bu sorun öğrencilerin mi, yoksa eğitim sistemini test sistemine dönüştüren sistemin mi? Bu problemin temel sorumlusu sistemdir. Daha ilkökul birinci ve ikinci sınıftan itibaren öğrencilere testler veriliyor. Bu da yetmezmiş gibi okul, ilçe, il çapında deneme sınavları yapılıyor. Öğrenciler sonuçlara göre sen birincisin sen ikincisin gibi sıralanıyor. Henüz oyun çağındaki minik beyinler koşu atları gibi yarışırılıyor. Kitap okuma gibi eğitimin temelini oluşturan alışkanlık nedense hep ikinci plana atılıyor.

Son yaşananlarla birlikte liseler test kitaplarının, denemelerin işgaline uğradı. Artık normal ders müfredatını bile işleyemez hale geldik. Böylece okumayan, düşünmeyen öğrenci kitlesini iyice beş şıklı testlere mahkûm ettik. Bütün bilgileri şıklara indirgedik. Farklı bakış açılarını, yorumları, yeni düşünceleri, üretmeyi yok ettik. Bunun neticesinde beş şıklı testlerle yetişen insanlarımız olaylara dar kalıplardan baktı ve bakıyor.

Ülkemizde toplumun sorunlarına çözüm üretecek, ona yol gösterecek, tefekkür eden, âlim diyebileceğimiz önderler yetişmez oldu. Peki bu olumsuz durumun bir çözümü yok mu? Elbette her sorunun bir çözümü vardır. Birkaçını basitçe sıralayalım: Öğrencilerimiz sabah sekizden akşam dörde beşe kadar tahta sıralara oturmaya mahkûm. Bu durum onların hem beden hem de ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Yapılacak olan okullardaki dersler dört beş saat olmalı, öğleden sonra ise öğrencilerin yetenekleri dikkate alınarak sporun farklı dallarına; sanatsal yeteneklerine göre müziğe, resme, tiyatroya veya geleneksel sanatlara yönlendirilmelidir. Fen bilimlerine ilgi duyanlar ise laboratuvarlarda kendilerini yetiştirmelidir. Her okulun mutlaka iyi bir kütüphanesi, iyi bir sanat merkezi, iyi bir spor salonu ve donanımlı laboratuvarları olmalıdır. Böylece öğrencilerimiz hem kendilerini farklı yönlerde yetiştirecek hem de ülkemiz adına yeni sanatçılar, sporcular, bilim adamları ve düşünürler yetiştireceklerdir.

Şunu kesinlikle unutmamalıyız: Bir insana sadece bilgi yükleyerek onu yetiştiremezsiniz. İnsan çok yönlü bir varlıktır. Bunun için çocuklarımızın sporla bedenini, sanatla ruhunu, fen ve sosyal bilimlerle de aklını eğitmeliyiz. Bu yapılmadığı sürece de sonuç hep aynı olacaktır. Diğer bir çözüm de okullarımızda yapılan sınavlarda kısa cevaplı, test, boşluk doldurma, eşleştirme gibi öğrenciyi hazıra alıştıran, yorum gücünü yok eden sorular ve ezbercilik kesinlikle yasaklanmalı. Onun yerine düşünme ve yeni fikirleri ön plana alan yaratıcı sorular öne çıkarılmalıdır. Sınavlar(YGS, LYS, TEOG gibi) bu sistemle yapılmalıdır. Eğer bu başarılırsa ülkemizde hem kaliteli insanlar yetişecek hem de dersane, kurs gibi sorunlar temelden hallolacaktır. Tabii bir ülkenin eğitim sistemini birkaç madde ile güllük gülistanlık yapmak mümkün değil ama bizimkisi, eğitim camiasının içinde görev yapan biri olarak âcizane bir kapı aralamaktır.

Bir toplumun eğitimi ne kadar iyi ve kaliteli olursa bireyler de o kadar beden ve ruhen sağlıklı olur. Marifet en iyi hastaneyi yapmak değil, en iyi hastaneye ihtiyaç duymayacak sağlıklı ve bilinçli bireyler yetiştirmektir. Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de sık sık vurguladığı gibi "akledin" ifadesini anlayıp hayatına yansıtan nesillerin yetişmesi dileğiyle.

Bülent ÜREYİL

ÜŞÜYORUM ÖĞRETMENİM

Bir sonbahar günüydü, düştük yaprak misali,
Yıkıldı hayallerimiz, kırıldı kalemimiz,
Enkazlarımız üstünde üşüyor kar taneleri,
VAN çok soğuk üşüyoruz öğretmenim...

Hani bir umutla gelmiştiniz ya buralara
Artık yelken açtınız başka diyarlara
Bizler emanetiz şimdi geride kalanlara
ERCİŞ çok soğuk üşüyoruz öğretmenim...

Umut, gözyaşı, mücadele hep art arda,
Hiç gelmiş miydi Doğulu-Batılı böyle yan yana,
Meydan okuyordu bu sevgi seli tüm faylara.
GECELER çok soğuk üşüyoruz öğretmenim...

Gönlümüz mahzun, gözümüz yollarda,
Yeşeriyor ümitlerimiz atan her şafakta
Yaşıyorsunuz her daim o sisli hatıralarda,
SINIFLARIMIZ çok soğuk üşüyoruz öğretmenim...

*Van depreminde yaşamının yitiren değerli öğretmenlerimize ve öğrencilerimize...

Nuran GÜMÜŞOK

SEVGİ ÜZERİNE

Sevgi, insanoğlunda öyle güçlü bir duygudur ki Orta Anadolu'da bir halk şairine şunları söyler:

"Mezarımı yol üstüne kazsınlar,
Yar geçerken belki bana can gelir."

Nice büyük sevgilerin beşiği olmuştur kainat. Zühre'ye duyduğu sevgi Tahir'i halk ozanı yapmış, Leyla'nın sevgisi Mecnun'u çöllere düşürüp ilahi aşkı tattırması; Şirin'in sevgisi Ferhat'a dağları deldirmiş, eşi Fatma Hanım'a duyduğu sevgi Abdülhak Hamit'e "Makber"i yazdırmış, Şems'e olan muhabbeti Rumi'yi Mevlana yapmıştır. Bunlar verebileceğimiz sadece üç beş örnek...

İnsanlık sözlüğünde sevgi bizim canımızdır, var oluş sebebimizdir. Biz birbirimizi onunla hisseder, onunla duyarız. Birçok kötülüğün kol gezdiği şu dünyada her zaman temiz kalabilmiş bir şey, kaybedilmiş değerlerin yanında hiç renk atmadan güzelliğini korumuş bir dilber varsa o, sevgidir. Sevginin kime ithaf edildiği hiç önemli değildir. Annemize, babamıza, eşimize, dostumuza, arkadaşımıza, evladımıza... Kime olursa olsun içimizdeki sevgiyi cömertçe, hiç cimri davranmadan dağıtabiliyor; şefkate, merhamete, muhabbette güneş gibi olabiliyorsak inanın hayattayken çok şey kazanmışız demektir. Sevgi duydukça hoşgörür sınırlarımızın da genişlediğini fark edeceksiniz. Başkalarına hoşgörülü olmak, insan olmanın gereğidir. Siz gönlünüzü herkese açın ki sevgi kazanabilirsiniz.

Sözlerimi sevgi ve hoşgörünün ustası Yunus Emre'nin ifadeleriyle noktalıyorum.

"Yaradılan hoş gör
Yaradan'dan ötürü."

UMUT AŞILAYAN DİL KULLANMAK

Geçenlerde televizyon kanallarında gezerken kanalın birinde Mescidi Aksa'nın eski imamlarından Raid Salah'ı gördüm. İşgal altındaki topraklardan olan Hayfa şehrinde cuma hutbesi okuyordu. Hutbenin içeriğinde genel olarak insanlarımızı karamsar bir dil kullanmak yerine onlara umut vadeden bir dil kullanmalıyız diyordu. Bu ifadeler bende şok etkisi yaptı. Kendi kendime şöyle dedim: İşgal altında yaşayan birisi nasıl umut vadeden bir dil kullanabilir? Ben böyle düşüncelere kapılmışken şu misali anlatmaya başladı:

Peygamber (AS.)'ın ahrete irtihalinin yakın olduğu günlerdi. Peygamberimiz bir hastalığa yakalanmıştı. Bunu duyan Şeddad isimli bir sahabe peygamberimizi ziyarete geldi. Allah Resulüne şöyle dedi:

_Ciddi manada rahatsızım. Fakat rahatsızlığımın nedeni ne ekonomik ne de bir hastalık sebebiyledir. Korkarım ki sen aramızdan ayrıлып gideceksin, bu beni kahrediyor.

Kutlu nebi bizlerin kulaklarına küpe olması gereken bir ifadeyle şöyle cevap verdi:

_Sen, Şam'ın fethinde bulunacaksın. Kudüs'te şehit düşeceksin.

Bu cevap üzerine Şeddad(rah.) teskin bir vaziyette Peygamberimizin yanından ayrıldı.

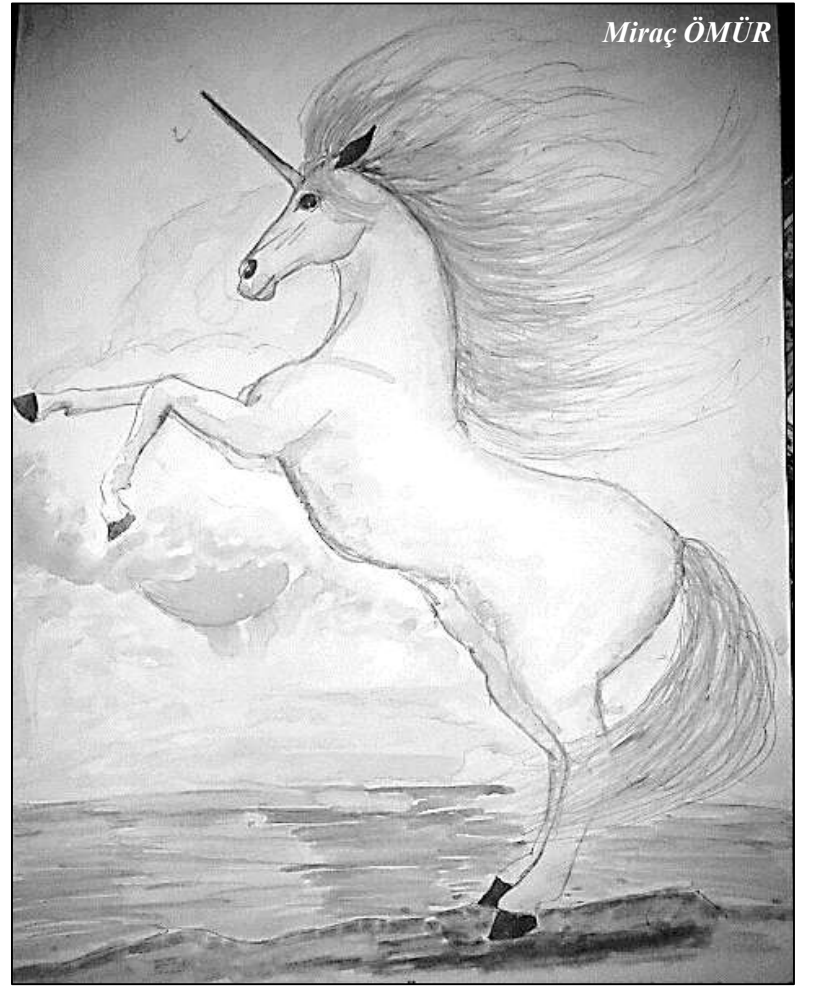
Gelelim olaylar karşısında bizlerin kullandığı dile, daha çok umut vadeden değil, umutsuzluğa sevk eden bir dil kullandığımızı görürüz. Konuşmalarımızda, sohbetlerimizde hep sorunları konuşur; yapabileceğimiz işleri konuşmadığımız için bu sohbetler, konuşmalar bizi 'böyle gelmiş böyle gider' özdeyişine götürür. Arkadan gelen nesilleri de yapılacak bir şeyin kalmadığı anlayışına götürür. En tehlikeli sonuç da sanırım budur.

Tarihimize baktığımızda önemli şahsiyetlerin çoğu zor, sıkıntılı günlerde ortaya çıkmıştır. Konuyla alakalı olarak şunları zikredebiliriz:

Haçlıların Kudüs'ü işgal günlerindeyiz. Selahaddin Eyyubi olarak meşhur olacak kahramanımız o günlerde medrese öğrencisidir. Bir marangoza kendisine rahle yaptırmak için uğrar. Bir köşede duran minber dikkatini çeker ve şöyle der:

_Bu minber hangi mescidin?

Marangoz, Mescidi Aksa için yaptığını söyler. Selahattin bu cevaba şaşırır ve şöyle der:

_Mescidi Aksa, Haçlıların işgali altında bu minberi nasıl oraya teslim edeceksin?

Marangoz da her zamana ibret olacak şekilde şöyle der:

_Ben marangozum, minber yapmakla görevliyim. İnşallah birisi bunu oraya kor.

Bu sözleri duyan Selahattin Kudüs'ü fethetmek için hayaller kurmaya başlar. Hayali gerçeğe dönüştüğünde bu minberi Mescidi Aksa'ya yerleştirir.

İsrail askerleri 1967 yılında Mescidi Aksa'ya girdiklerinde ilk önce bu minberi yakarlar.

Yakup ÇELEBİ

GAZEL

Göz âmâ olunca aşktan hüsnîyet nihân olur
Dil düşer sevdâ-yı yâre kal'alar lertzân olur

Rehrev-i sevdaya bir kıl u kâl demeyesin
Çün bütün ehl-i gönül anda sana düşmân olur

Mahşer olmuş sahn-ı Çamlıca dolaşır canlar
Üstüne vardıkda güzelin kaçır sultân olur

Bildirirdim derd-i firâkımı fakat yâre ben
Korkarım önü alınmaz âb-ı revân olur

İstemem dünyada hiç, tek eyle teşrifinle sen
Bir hakikat var ki bundan gönlümüz nirân olur

Ey Vedâdi bizlere hep imtihanıdır ol güzel
Çıksa tüm dillerden âlem gül gülistân olur.

Dilek ÇİFTÇİ

SEVELİM SEVİLELİM

Sevmek... Duyguların en yücresi...
Karşılıksız, çıkarsız, katıksız sevmek.
Bir ananın evladını sevdiği gibi sevmek.
Leyla ve Mecnun gibi sevmek.
Mevlana, Yunus gibi sevmek...
Yaradılanı sevelim, yaradandan ötürü,
Diyen Yunus gibi sevelim her şeyi sevebildiğimizce.
"Her yerde olmak gibi bir duan varsa, gönüllere gir;
Çünkü sevenler, sevdiklerini
Gönüllerinde taşırlar." diyen Mevlana gibi sevelim.
İnsanı sevelim "Her şey insanı sevmekle başlar."
Diyen Sait Faik gibi...
Sabah kalktığımızda nefes aldığımızı şükredercesine sevelim.
Analarımızı sevelim, dua alırcasına...
Gölgesinin bile bize yettiği babalarımızı sevelim,
Sırtımızı bir çınara yaslarcasına.
Evladlarımızı sevelim, geleceğin güneşlerini,
Bir gül gibi koklarcasına...
İnsanı sevelim, sevebildiğimizce.
Vatanımızı sevelim, uğrunda ölürcesine.
Sevgiyi ararcasına, kavgayı kovarcasına sevelim.
Sevelim, sevelelim Yunusçasına.

YOL UZUN

Yol daha uzun dostum... Yol daha uzun... Bu yaşadığın hayal kırıklıkları, bu düşüşler, bu yok oluşlar sana çok şey öğretti bugüne kadar ve öğretmeye de devam edecek. Göreceksin ki en güvenilir sandığın insanlar, güvenmediklerinden daha sinsice vuracaklar sırtından. Sana gerçekten gülümsediğini sandığın insanlar, senin onlara gülümsemelerini, onlara olan inancını, umudunu unutup başka başka yüzlerle paylaşacaklar içlerini, seninle paylaşmak yerine. Ya da en iyi tanıdıklarını(!) aslında hiç tanımadığını fark edeceksin. Belki üzüleceksin ama bunlar da sana bir şey öğretecek

“Kaç dostum, yalnızlığına! BÜYÜK(!) adamların gürültüsünden sersemlemiş ve küçüklerin iğneleriyle delik deşik olmuş görüyorum seni. Rüzgârın sert ve yaman estiği yere kaç!” (F.Nietzsche) Şimdi yalnızlığına kaç dostum. En çok orda kendini hissedersin. Yalnızlığında bulursun birçok şeyi. İnsanları seyretmeyi seversin ya, onların acılarını, mutluluklarını hissetmek için çırpınırsın ya bazen, yalnızlığında da kendini seyredersin sen. O zaman hafifler hayal kırıklıkların. Kendini seyretmenin, seyrettikçe keşfetmenin sarhoşluğunu yaşarsın. Bazen kalabalıklar içinde yalnız olmanın hazzını da bilirsin çünkü

Yol daha uzun dostum.Yalnızlığından sıyrılıp tekrar tekrar yaşamaya başladığında düşüşleri ve sen yok oldukça umutların yitip giderken yine de güveneceksin ve umut edeceksin. İnsansın çünkü... Umutsuz yaşayamayacağını çok iyi bilirsin. Düşersin, kalkarsın; düşersin, kalkarsın. Bu döngü böyle devam edip gider; ta ki etrafındaki cılız seslerin susup ölüm sessizliğiyle bulunduğu ana dek. Düştüğünde yalnızlığına kaç dostum! Keşfet ve hayret et keşfettiklerine. Hayret ettikçe tırman düştüğün yüksek tepeye. Hayat keşmekeşli, sır dolu bir mücadele çünkü.

Yol daha uzun dostum. Ruhun bedeninden ayrılana dek umut edeceksin, seveceksin, güveneceksin, düşeceksin, üzüleceksin, küllerinden dirileceksin, kendine döneceksin, hatalarını göreceksin, düzelteceksin ve yoluna devam edeceksin. Çoğunlukla yalnızlığına kaçacaksın. Susacaksın uzun bir süre başka sesleri ve kendini dinleyerek. Suskunluğun da tıpkı sözlerin gibi anlaşılmayacak belki çoğu zaman. Sen anlaşılmayı çok seversin halbuki. Sesin de suskunluğun da anlaşılmazlık zincirinde kaybolacak bazen. Bunu bileceksin. Hadi şimdi yalnızlığına kaç dostum. Çünkü yol daha uzun...

Etrafta çok fazla cılız ses var. Neredesin ey uyku sessizliği?

M. Nurullah YURTTAŞ

ELİF VAR ELİF'TEN İÇERU

Elif, belki tek çizgi iki hecedir; ama manası pek derin ve incedir. Elif, ilk adımdır, dîbâcedir. Arap alfabesinin ilk harfi olmasının yanı sıra mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in de ilk sûresinin ilk harfidir elif! Kelime anlamı dost ve sevgidir. Dildeki anlamı ise Karacaoğlan'ın balaban bakışlı, ahu gözlü yâri gibi herkesle iyi geçinen, iyi huylu, güzel demektir.

Elif'in uğru nakışlı,
Yavru balabanı bakışlı,
Yayla çiçeği kokuşlu,
Kokar Elif, Elif diye.

Sühân erbâbları, elifi anlatabilmek için sözlerini inci gibi dizmişlerdir mânâ ipliğine. Nihayetinde:

Elif okuduk ötürü,
Pazar eyledik götürü.
Yaradılanı hoş gördük,
Yaradandan ötürü.
diyerek yine elife varmışlardır.

Elif uğruna gözlerini feda eden, fakat gönül gözü açık olan Âşık Veysel de Yunus diliyle konuşanlardandır:

Okudum mektepte vardım bir ere
Bir elif okudum çok hesap çıktı
Bir elif üç nokta geldi bir yere
Ezber ettim andan dört kitap çıktı.

Elifin sırrı ilk olmak, tek olmak ve bir olmaktır. Hiç iki elif yan yana gelir mi? İki den bir çıkar mı? Elif, harfi kendisinden sonra başka bir harfe de bağlanmaz. Sadece kendisinden önceki harfe bağlanır. Bu haliyle kimi zaman yalnızlığı, kimi zaman da şecâati temsil etmiştir. İnsanoğlu da tıpkı elif gibi dünyaya değil de dünya hayatından önceki hayatına bağlanmalıdır. Özü, sözü bir olma ifadesi en çok elife yakışır. Çünkü elif, hem zâhiren hem de bâtunen düzdür. Hiçbir tarafında eğrilik yoktur. Mevlânâ Hazretlerinin buyurduğu gibi:

Elif olmak zordur...

Çünkü Elif olmak;

Yuvarlak bir dünyada dik durmanın,

Dik ve önde

Belki acıyla

Ama vazgeçmeden durmanın ifadesidir.

Şu bizim Yûnus'un Tapduk Emre'nin dergâhına topladığı odunlar da aslında odun değildir. Her biri ayrı ayrı eliftir. Elif olmadan aşk yazılmaz, aşk olmadan elif mânâsını bulmaz.

Dört kitabın mânâsı

Bellidir bir elifte

Sen elifi bilmez isen

Bu nice okumaktır?

Divan şâirlerimizin sıkça “âh” etmelerinin müsebbibi de eliftir. Çünkü “âh” elifle yazılır ve elifin şekli yerden göğe kadar yükselen derinden bir “âh”ın resmidir.

Hiç elif aşkı olmasaydı İstanbul'u fethedip “Fâti” payesine erişebilir miydi genç Mehmed! Rivâyete göre Mehmed, eline bir kâğıt parçası alıp “fetih” yazarak hocasına dönüp şöyle der:

-Bak hocam. Bu kelimenin içerisinde Elif olmadıkça “Fâti” olunmuyor. Ben de elifsiz Fâti olmayacağım. Ben bende değilim hocam. Nereye baksam O'nu görüyorum.

Doğru söze ne hâcet!

Kâinatın yankılanan ilk sadâ, Cebrail Aleyhisselam'ın nefesinden çıkan ilk nidâdır elif! Her şey elifle başlar konuşmaya ve elifle başlar aşkı haykırmaya!

Kimi zaman rüzgârda nazlı nazlı salınan bir başak, kimi zaman ise Resûl-i Ekrem'in çileli dünya hayatında inandığı dava uğruna başına gelen birçok meşakkate karşı sabırla, metanetle dimdik ayakta durabilmesinin timsâlidir elif!

Haydar-ı Kerrâr, Şâh-ı Merdân'ın uğruna kırk yıl köle olmayı göze aldığı yirmi sekiz harfin serdârıdır elif!

Elifin hakkını verip hak yolunda sebat eylemek temennisiyle sağlıklı kalın dostlar...

Kadir YILDIZ

Mehmet KILINÇER

ZAMAN ÜZERİNE

“Nedir zaman nedir. İniş mi? Yokuş mu?
Nedir zaman nedir. Bir su mu? Bir kuş mu?”

Zaman... Büsbütün içinde yaşadığımız, fakat esrarını bir türlü çözemediğimiz bir varlık... Yaşadığımız tüm olaylar ve yapacağımız her şey zaman içinde meydana gelir. Yapacağımız tüm çalışmalar için zamana ihtiyacımız vardır. Yeryüzünde zamanın olmadığı bir diyar yoktur. Nereye gidersek gidelim zamandan kurtulamayız. Zaman her tarafı kuşatmış. Evet, zaman her yerde... Unutulmaz şairimiz Üstat Necip Fazıl bunu ne güzel anlatıyor.

Zamanın olmadığı diyar acaba nasıl,
Kesiksiz bir an mıdır bundan sonraki fasıl?

Ramazan ŞAHİN

NERDESİN ADALET

İnsanlar ne de çok adını anıyor adalet senin,
Koca koca mahkemelerin en görünür yerinde adın,
Adalet, mülkün temelidir, yazıyor büyük puntolarla.
Hep seni anıyor ezen, ezilen, ölen, öldüren...

Nerdesin ey sihirli olan?

Yoksa Kafdağı'nın ardında mı saklanıyorsun da
bulamıyorlar seni!

Ağzını açan Ömer'in adaletini anlatıyor; yoksa sadece
Ömer'le mi görüldün?

Sahi ne zaman geleceksin?

Ha adalet, hatırlatayım modern zamanlarda bir
kardeşin daha oldu, adı demokrasi.

Zamanın çarkları dönüyor. Biz istesek de istemesek de... Geçmiş, hatıralarımızda yerini aldı. Geleceği yaşayacağımıza dair kimsenin bir garantisi yoktur. O halde tek sahibi olduğumuz şey içinde bulunduğumuz anlardır. Bu anları iyi değerlendirmek, farkında olarak yaşamak gerekir. Geçmişini değiştirmemiz mümkün değildir. Ama gelecek daha bizim ellerimizde duruyor. Ona şekil vermek bizim elimizdedir. Eğer içinde bulunduğumuz anları değerlendirmez isek gelecek de elimizden kayıp gidecektir. Unutmamalıyız ki zaman, ondan yararlanabileceğimiz kadar uzundur. Bu zaman tüneline kendimize ve sevdiğimizimize de zaman ayırmamız gerekir. Çünkü zaman bizi zaten sevdiğimizimizden ayıracaktır.

Bütün bilgelerin, tüm danışmanların en akıllısı zamandır. Birçok olayı zamana bırakmak gerekir. Zaman birçok şeyi halleder. Hatta bugün içinden çıkamayacağımız meseleleri dahi zamana bıraktığımızda hallolduğunu görürüz. Sizleri Arjantinli Şair Jorge Luis BORGES 'in “Anlar” adlı şiiriyle baş başa bırakıyorum.

Eğer, yeniden başlayabilseydim yaşamaya,

İkincisinde, daha çok hata yapardım.

Kusursuz olmaya çalışmaz, sırtüstü yatardım.

Neşeli olurdum, ilkinde olmadığım kadar,

Çok az şeyi

Ciddiyetle yapardım.

Temizlik sorun bile olmazdı asla.

Daha çok riske girerdim.

Seyahat ederdim daha fazla.

Daha çok güneş doğuşu izler,

Daha çok dağa tırmanır, daha çok nehirde yüzerdim.

Görmediğim birçok yere giderdim.

Dondurma yerdim doyasıya ve daha az bezelye.

Gerçek sorunlarım olurdu hayali olanların yerine.

Yaşamın her anını gerçek ve verimli kılan insanlardandım ben.

Yeniden başlayabilseydim eğer, yalnız mutlu anlarım olurdu.

Farkında mısınız bilmem. Yaşam budur zaten.

Anlar, sadece anlar. Siz de anı yaşayın.

Hiçbir yere yanında termometre, su, şemsiye ve paraşüt almadan,

Gitmeyen insanlardandım ben.

Yeniden başlayabilseydim eğer, hiçbir şey taşımazdım.

Eğer yeniden başlayabilseydim,

İlkbaharda pabuçlarımı fırlatır atardım.

Ve sonbahar bitene kadar yürürdüm çıplak ayaklarla.

Bilinmeyen yollar keşfeder, güneşin tadına varır,

Çocuklarla oynardım, bir şansım olsaydı eğer.

Ama işte 85'indeyim ve biliyorum...

ÖLÜYÖRÜM...

Tadından yenmiyor desem(!) tarif edilmez.

İnsanları sömürenlerin, ülkeleri kan gölüne çevirenlerin hep ağzında
yeni kardeşin.

Hep sahtelerin var; gerçek olanını mazlumlar, fakirler çok özledi
adalet!

Devenin sırtı diyor Araplar sana,

Çölün renginde kaybolup giden o masum hayvanın sırtında mısın
yoksa?

Hep senden bahsediyor kutsal kitaplar, hep seni anlatıyorlar; ama
yoksun!

Ne zamandır yokluğunda kurtlar kuzuları lime lime ediyor.

Geç olmadan gel, saklandığın yerden çık!

Gönüllere, yüreklere tekrar gir, öyle bir gir ki bir daha hiç çıkma!

SEN'İM

"Tasavvuf seni senden alır, seni sana sensiz verir."

Menkuldür ki Mecnun, Leyla'nın kapısına vararak kapıyı çalar. İçerden yükselen "Kim o?" sesine karşılık olarak Mecnun "Benim" cevabını verir. Lâkin Leyla kapıyı açmaz. Mecnun, Leyla'nın kapıyı neden açmadığının derdine düşer. Çöllere vurur kendini. Farkında olmadan namaz kılan bir dervişin önünden geçer. Kırk yıllık bekleme şartını bilen derviş namazdan sonra hışımla Mecnun'un üzerine yürür ve: "Bilmez misin ki namaz kılanın önünden geçilmez!" der. Mecnun da dervişe dönerek der ki: "Ben Leyla'nın aşkından senin önünden geçtiğimi görmedim, ya sen huzurunda bulunduğun Mevlâ'nın aşkından beni nasıl gördün?"

Mecnun, anlamıştır artık kapının neden açılmadığını ve Leyla'nın eşliğine varır. "Kim o" sorusuna bu sefer Mecnun "Senin" cevabını verir ve kapı açılır.

İlahi bir aşka ulaşmanın yolu, Mecnun'da olduğu gibi belki de bir sevgi stajından geçmeye dayanıyor. Mevlâ'ya ulaşma çabasında olan biri, zamanla Leyla'ların pek de fazla bir önem ifade etmediğini anlamaya başlıyor aslında. Mecazi bir aşkla, İlahi aşk arasında çok da fazla bir fark yok neticede. Birinci âşık, kendinden geçerek aşk derdi ile nârâlar atmaya başlarken; ikinci âşık da cezbe tutuluyor. Aralarında bir farktan söz edilecekse mecazi âşık biri, iki görür; diğeri ikiyi, bir görür. Yani çokluktan teklige ulaşır, kesretten tevhidi bulur.

Felsefe kitaplarında Platon'un diğer adıyla Eflatun'un "ideler alemi"nden bahsedilir. Eflatun'un bu ideler dünyasında bir mağara örneği verilir. Mağarada bulunan insan, dışarıya bakınca bir ağaç gölgesi görür fakat ağacın kendisi görünmemektedir. Bu noktada Eflatun'a göre bu dünya, işte bu gölgeden ibarettir. Yani gördüğümüz hiçbir varlığın kendisi asıl değildir. Onlar sadece bir gölgeden, yansımadan oluşmaktadır. Ne var ki insan, bu gölgeye bakarak bunun ağaç olduğunu iddia ederek varlığın hakikatinden uzaklaşır.

Tasavvuftan murad da budur. "Tecelli" kavramından hareketle insanı tefekkür etmeye yönlendirerek yaşamın anlamını sorgulamaya yöneltir. Tefekkürden gaye de bir olan Allah'ı bulmaktır. Varlıkta onun ahsen sıfatını görmek. Kulları kendi güzelliğini görebilsin diye dünyayı yaratmanın hakikatini anlamak. Ve inanmanın, inanıyor olabilmenin şükürünü taşımak... İyi ki varsın demek, tecellisini eşyada bulmak... Varlıkta, eşyada O'nu arayarak, O'nu bulmaya çalışarak bazen bulmak, bazen de yoldayken vadeyi tamamlamaktır. Bir sinek kanadında, bir tavus kuşunun benzersiz süslemelerinde... Hâsılı nakıştan hareketle nakkaşa ulaşmaktır tasavvuf.

Sâni'in sun'unda cümle mest ü hayran oldular
Seyr edip vahdet yüzünden görmediler kesreti
Salih Baba

(Yaratıcının sanatına bütün insanlar mest ve hayran oldular.
Allah'ın birlik penceresinden bakınca çokluğu görmediler)

Tasavvuf erbabı benliğinden sıyrılıp O olunca hadis-i kutside belirtilen, "...Nihayet, Ben onu severim. Onu sevince de işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden bir şey isterse veririm, Bana sığınırsa onu korurum..." gerçeği zuhur eder. Bu noktada kişi Rabbinin gördürdüklerini görür, duymasını istediklerini işitir ve gitmesini istediği yerlere sevk edilir. Böylelikle "ben", O olur. Ben'in O olması varlığın hakikatini idrak etmekten geçiyor.

Bakmaktan uzaklaşıp, bakılanın görülebilmesi diğer bir ifadeyle. Yani O'nu bulmaktır, Hallac-ı Mansur gibi. "Enel Hakk" demişti Hallac-ı Mansur, yani "Ben Hakk'ım." Tecelli kavramıyla öylesine dolmuştu ki gördüğü her varlıkta O'nu bulmuştu, hatta kendisinde bile. O kadar güzel yaratılmıştı ki insanoğlu, kendi bedeninde gördüğü mucizeler onu böyle demeye sevk etmişti, enel Hakk. İnsanların yavaş yavaş bu hakikatlerden uzaklaşmaları ve değer verdikleri değerlerin(!) başkalaşması ona bunu söyletmişti.

Makbul olan aşk da budur esasında sevenin sevilende kaybolması. Seven kişi veya sevdiğini iddia eden kişi kendi varlığından sıyrılmalıdır. Değil mi ki seven, sevileni kendisi için sevmiş olsa, aslında kendisini sevmiş sayılır. Değil mi ki seven kişi kendisini, sevdiği için sevse esasında sevdiğini sevmiştir. Fuzuli'nin dediği gibi:

Canânı kim cânı için sevse cânın sever
Cânı kim canân için sevse canânın sever

Menkuldür ki iki çoban sıkı dosttur. Çobanlardan biri nasıl olduysa padişahın kızına âşık olur ve günden güne bu acıyla erimeye başlar. Arkadaşının haline üzülen diğer çoban ise zamanın bir manâ erine giderek akıl danışır. Âlim der ki "Onu buraya getir". Çoban gelince âlim "Şu tesbihi al, filan dağdaki mağaraya çekil ve kırk gün 'Allah Allah' diye tesbih et ve akşam olunca 'Ya Rabbi, bana padişahın kızını nasip et' diye dua et" der. Dağa kapanan çoban denileni yapar. On beş- yirmi gün sonra çobanın nâmı yayılır civar köylere. Denilir ki "Bir derviş gece gündüz Allah diyor, buğdaylarımızda başaklar olgunlaşıyorsa onun himmetine, gökten rahmet boşanıyorsa onun vesilesiyle". Bu sözler tâ padişahın kulağına gider. Böyle insanları ülkede tutmak isteyen padişah danışma kurulunu toplar. Bu kurulda çobanın akıl danıştığı manâ eri de vardır. Dervişe bir saray yaptırsam der padişah, durur mu buralarda? Kurulda bulunan bizim âlim "Kabul etmez" der. Vezir yapsam, onu da kabul etmez der mana eri. Peki, ne yapalım deyince padişah, âlim "Kızınızı onunla evlendirirseniz belki kabul eder." der. Padişah ve kurul kırkıncı günün akşamı mağaraya giderler. Padişah çobana der ki sana saray yaptırayım burada kal, çoban olmaz der. Seni vezirim yapayım, olmaz. Sana kızımı vereyim, olmaz. Âlim şaşırır, ne yapıyorsun der gibi işaretlerde bulunur. Çoban der ki: Padişahım! Ben padişahın kızı için kırk gün Allah dedim, Allah bana padişahın kendisini ayağıma getirdi. Ya, Allah için Allah deseydim kim bilir ne olurdu. Kızını da istemiyorum" der. İşte yapılması gereken de budur. Herhangi bir menfaat veya dünyalık ya da bir hal veya cezbe arayışına girmeden sırf Allah için Allah demek vesselam...

Mevlana'nın şeb-i arus (gelin gecesi, Mevlana'nın öldüğü gece) diye nitelendirdiği bir sevgi bu, halis bir sevgi... Yunus'ta da durum pek farklı sayılmaz. Yunus'un ifadesiyle:

...
Cennet cennet dedikleri
Birkaç köşk ve birkaç huri
İsteyene ver onları
Bana seni gerek seni

Anlamaktan ziyade duymaya dayanan bir şey bu; ya da görmekten çok sezmeye. Belki de bir Zümrüdüanka aslında, ismi var cismi yok. Arı bal yapar da, nasıl yaptığını izah edemez ya onun gibi bir şey. Sözün bittiği yerde haykıran bir çığlık, gözün görmediği yerde yükselen bir mânâ her şey, tabi görebilene. Zira görececek göz olmayınca güneşin ne kıymeti var. Göz görür ve gönül sever hepsi bu işte...

SÖZÜ YORMA(MA)K

Günümüzde maalesef büyük ölçüde bir söz enflasyonu yaşıyoruz. Bu konularda piyasa dilini kullanmak pek doğru olmamakla birlikte insan bazen buna mecbur kalıyor. Biliyoruz ki bir şey ne kadar fazla dolaşımda olursa o kadar anlam ve değerinden kaybediyor. Bir konuyu, durumu veya kavramı sürekli gündeme getirdiğimizde bırakın bunları kıymetlendirmeyi; çoğu zaman tam aksi sonuçlarla karşılaşabiliyoruz.

Sözün kıymetten düşerek ağırlığını kaybetmesi aslında hiç de tesadüf değil, iki dinle bir söyle diyen atalarımıza biraz kulak versek söz enflasyonu diyebileceğimiz bu hali belki yaşamayacağız. Ancak hepimiz hakikatın biricik sahibi kendimizmiş gibi, mükemmeliyete ulaşmış gibi düşünüp hareket ettiğimizden dinleyen var mı, yok mu demeden konuşmanın telaşındayız. Belki bu nedendir ki güzel ülkemizde yazar, şair, konuşmacı sayısı sürekli artarken okuyucu, dinleyici sayısı her geçen gün daha da azalıyor.

Sözü hassas terazide tartıp ağır pahaya satmak lazım: Söz kıymetli bir hazinedir. Eskiler susarak da söylemesini bilirler, gönül gözüyle bakar, hal diliyle konuşurlar; dolayısıyla sözü yormamaya, yıpratmamaya azami gayret ederlermiş. Onlar nazarında sözün bir ağırlığı varmış. Öyle olduğu içindir ki az ama öz konuşur; yaptıklarından, yaşadıklarından aldıkları güçle de o sözlerinin arkasını doldururlar, oku attı mı hedefi mutlaka vurur; hedefi bulmayacak oku boşuna yaya gerip de yabana savurmazlarmış.

İletişim kanallarının gelişip çeşitlendiği çağımızda çevremizle ne kadar iletişim kurabildiğimiz gerçekten tartışılır. Bırakın baharla güzle; kurtla kuşla iletişimi, insanla iletişimde bile büyük sorunlar yaşıyoruz. Sürekli konuşmaya, kendimizi her karede daha fazla göstermeye o kadar odaklanıyoruz ki aslında yalnızca kendisiyle meşgul, görmeyen gözlere, işitmeyen kulaklara konuştuğumuzun farkına dahi varmıyoruz. Doğuştan her türlü bilgi ve görgüye sahip olarak geldiğimiz zannıyla kendimizde herhangi bir eksiklik görmüyoruz. Hiçbir şeye ihtiyacımız olmadığından -hatta fazlamız olup eksliğimiz bulunmadığından- hep konuşuyoruz; fakat pek dinlemiyoruz.

Geçmişte eğitim ailede, çevrede ve okulda gerçekleşen bir süreç iken günümüzde bütün bunların yerini büyük ölçüde ekran almış durumda. Oturuşuyla kalkışıyla, bakışıyla, duruşuyla; söyleyip dinlemesiyle, yol yordam bilişiyile, her biri adeta birer okul olan edep timsali “Osmanlı Beyefendisi, Hanımefendisi” tabir edilen o güzide insanların hayatımızdan çekilmesiyle bu alanda ciddi kuraklık yaşadığımızı söyleyebiliriz. Tek tük de olsa böylesi insanların varlığını kabul etsek bile onları model alacak gönlü ve zihni açık insan kalmadı desek yanlışmış olmayız herhalde.

Gerek Doğu’da gerek Batı’da kendilerine has düşünce geliştirmiş fikir adamlarının insanlığın ortak macerasını ifade eden sanat ve fikir binasına tuğla koyarken ne kadar ciddi bir çabanın içinde olduklarını tahmin etmek hiç de zor olmasa gerektir. Bugün bizim de kendimize ait düşüncelerimiz, sözlerimiz olmalı insanlık binasını yükseltecek. Ancak bu işin, başkalarının sözlerini konuşarak olamayacağı aşikâr: “Taşıma suyla değirmen dönmez.” denmiş. Güç de olsa kendi fikrimizi taşıyacak sözümüzü inşa etmek durumundayız. Böylece alıntı metinlerle oluşturulmuş, yazarına ait fikir ve hayal içermeyen çok sayıda müsveddenin geriye çekilmesiyle az sözün öz olduğunu fark edebileceğiz.

Kadir YILDIZ

Gülşen CEVİZ PINARBAŞI

YAZGI

Sahi bugün mü başlandı ki yazılmaya? Yoksa kalu-bela ikilemesinden hemen sonra mı yazdı kalem?

Yazdı mı kalem, yazacak mı?

Kalem ve kâğıtla olan muhabbetim ezelden beri. Yazanı da severim, yazımı da... Yazandan da razıyım, yazılardan da...

Güzelliğin acizliğimde gizli. Onca kurulan hayaller, yapılan planlar, heva hevesler... Ardından, gelen yazığıya sükût.

Şükür...

İnşallah...

Mim edasında, kabulün kıvrılışı, boyun eğişi.

Nun süresince susuş.

İsyân. Olmasa iyi.

Oku, dedi yazıcı.

Kendini oku, yazılanı oku, evreni oku... Ama asıl yazanı oku.

Oku ve akıl et. Akletmez misin, dedi yazıcı.

Oku ...

Düşünmez misin hala?

Oku...

Emrullah KILIÇ hocamızla zihnimizi meşgul eden bazı meseleleri konuştuk. Kadim meselelere güncel cevaplar aradık.

BİLGİNİN SIHHATİ KADAR İSTİKAMETİ DE ÖNEMLİDİR

Aytekin Mert ÇELİK & Ahmet Zübeyir TUĞLUCA: *Ülkemiz kritik bir bölgede ve bu bölgede sorunlar hiç eksik olmuyor. Sürekli gerilimler, çatışmalar. Biz de bundan nasibimizi fazlasıyla alıyoruz. Son dönemlerde bu yaşananların faturası dini düşünceye ve mezheplere kesiliyor gibi. Sizce neler olup bitiyor?*

Emrullah KILIÇ: Şöyle bir soruyla başlamak istiyorum ben de. “Vücut” dan “Mevcut” a mı bakacağız, yoksa “Mevcut” tan “Vücut” a mı? Yani olup bitenlerden mi hadiseleri okuyup ilkeleri konuşacağız, yoksa ilkelerden hareket edip mi hadiselere bakacağız. Ben ilkelerden hareket etmeyi yeğliyorum. Maalesef İnsanlar şu anda mevcut olanı yani gerçeği, gerçeklik zannediyorlar. Oysa gerçeklik yani hakikat başka bir şey. Mevcut din algısının da siyaset algısının da bilim algısının da temel problemi bu bence.

Biz düşünmenin yasalarına göre düşünmek zorundayız. Tutarlı ve mantıklı olmak zorundayız. Son dönemde bir mezhepsizlik mezhebi üretiyorlar ve bunu adeta moda haline getirdiler. Sloganları güzel; “Kur’an’a, sünnete, kaynağa, asıllara dönüş”. Çok güzel gibi duruyor ama bizim tarihsel tecrübelerimiz var. 14 asırlık bir birikimimiz var. Bunları yok sayarak aradaki zinciri atlayarak, Kur’an’a dönelim iddiası aslında çok fantastik bir iddiadır. Bunu söylerken gelenekçilik de yapmıyoruz. Çünkü gelenekçilik de modernite karşısında bir refleks üreten bir nevi tepkisel, savunmacı bir yaklaşımdır. Postmoderniteye de itiraz kabiliyetini yitirmiştir. Hem ayrıca Aristo metafiziği üzerine kurulu geleneksel tasavvurlarımızın yer merkezli bir evrenden güneş merkezli bir evrene geçişin yaşandığı bilimsel devrimlere, oradan da bugünün çağdaş doğa anlayışına kadar olan serüvenlerini ve bunun yansımalarını bilmeden, bunlarla yüzleşmeden ikna edici karşılıklar vermemiz de mümkün görünmüyor. Mezhepler bu yüzleşmenin, bu arayışın önünde engel olmamışlardır. Mezhepler hem bilgiyi delillendirme açısından çok önemlidir hem de Müslüman’ın hayatını kolaylaştıran çok önemli bir tecrübedir, bir yol haritasıdır, bizim için bir reçete görevi görür. Aşırılıklar var mıdır; her düşüncede her sistemde olduğu gibi onun da aşırılıkları olabilir ama biz ortalamaya bakarız. İklimler bile öyle; mesela nisan ayında kar yağabiliyor ama nisanın adı bahardır, on beş senede bir kere kar yağıyor diye biz nisan ayına kış diyemeyiz. İnsanlar mezhepleri suiistimal etmek için bazı çalışmalara başvurabilir ama bu tarihi tecrübenin ortalaması değildir.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: *“Gidilen yer kadar tutulan yol da önemlidir” düşüncesinden mülhem, mezheplerin işimizi zorlaştırtan değil kolaylaştıran bir şey mi olduğunu belirtiyorsunuz?*

E. KILIÇ: Hem ilmi açıdan, hem de pratik açıdan bu sorunun cevabına kesinlikle evet diyebiliriz. Şimdi aklı bir şeye aklın yasaları ile itiraz ederiz değil mi? Size bilimsel bir şey söyleniyorsa bilimin yasaları ile itiraz edersiniz. Dini argümanlar ile bir şey söylenirse o argümanlarla cevap verirsiniz. Mesela, İmam-ı Azam bir fetva veriyse veya İmam Züfer gibi İmam-ı Azam ekolünden gelen birisi bir fetva veriyse siz o ekole itiraz edersiniz. Bir şeye itiraz ederken o şeyin kurallarına ve yöntemlerine göre itiraz edersiniz. Mezhepleri kaldırdığınız zaman da yani aradan çıkardığınız zaman da; adam diyor ki “Ben Kur’an’a, sünnete göre konuşuyorum.” e, adam bunu dedikten sonra biz de itiraz edeceğimiz zaman nasıl itiraz edeceğiz ona? Aslında burada bir hinlik, bir cinlik var, bu benim kanaatim. Kendi yapmak istediklerini bunların arkasına sığınarak yapabilirler. Mezhepler, bir ekolün Kur’an’dan ve hadisten anladığına göre bilme ve bilgiyi delillendirme biçimidir.

Asla bir taassup değildir. Eğer birisi bir düşüncenin Kur’an’a göre olduğunu savunuyorsa, benim şöyle itiraz etme hakkım olur : “Sen Kur’an’ın ruhuna göre diyorsun, bunu söylemek için senin Tanrı olman lazım.” Felsefe, sanat, bilim... Birçok alanda bu böyledir. Konuşan kişi genel olarak ben felsefeye göre konuşuyorum diyemez. Gülerler adama. Aristo felsefesi mi, Platon mu? Yoksa Descartes mi, kime göre? Burada şu var; tarihsel tecrübemizin, düşünce sistematizasyonumuzun içinde yanlışlar olabilir, bu mümkündür. Her şeye rağmen bu tarihsel tecrübeyi yok saymak, yani bunu söyleyecek ifade bulamıyorum ama bundan daha vahim bir durum olamaz. Çünkü bizim Kuran’dan ve sünnetten anlayarak ürettiğimiz düşüncelerin tamamı Kuran’dan ve sünnetten bağımsız olan şeyler değildir ki bunları paranteze alıp direk kaynaklara dönelim demek sağlıklı olsun. Aynı şeyler Hıristiyanlığın başına da gelmiştir. Şöyle söyleyeyim Tanrı ile kul arasındaki mesafeyi kaldıralım, direk kaynaklara dönelim; kilise aracı olmasın, papaz aracı olmasın Allah’la kul arasındaki bağlantıyı direk kuralım. Protestanlığın çıkış sebebi budur. Hıristiyanlığın bir din olmaktan çıkıp bir kült haline gelmesinin, hayattan çekilip referans olmaktan çıkmasının sebebi budur. Şimdi ortada Hıristiyanlık diye bir şey kalmadı, otorite kalmadı.

Şimdi aynı tecrübe bizim için de yaşatılmak isteniyor. Bu aslında yeni değil. Ta 1800’lü yıllarda Seyyit Ahmet Han’la birlikte Hindistan’da başlatılan bir şey bu. Aslında pratik anlamda mezhepçilik mümkün değildir; çünkü sosyolojik olarak bir karşılığı yoktur. Biraz yapı bozulmasına yol açar. Şöyle bir şey var. “Su-i misal emsal olmaz.” yani mezhep adına yapılan uygulamalarda aşırılıkları gösterip, mezhepçiliği gösterip mezhebi küçümsemek ya da gereksiz olduğunu savunmak ilmi bir yaklaşım değildir. İslam dünyasında iki ana damar vardır, Vehhabiliği saymazsak, Sünnilik ve Şiiilik. Bu da özünde bilgiyi yorumlama meselesidir. İslam tarihinde örnekleri var: İşte, Kırtas Vakası dediğimiz olay var, Hz. Peygamberin sağlığında gerçekleşen Gadir Hum olayı. Bunların ayrıntılarına girmeyeyim şimdi. Bunlar bilgiyi nasıl yorumlayacağına bağlı bir şeydir. Bilginin bir şekilde yorumlanması Sünniliği oluşturuyor ki biz bunu tercih ediyoruz, başka bir şekilde yorumlanması Şiiiliği oluşturuyor. Tabii burada siyaseti de göz ardı edemeyiz. İşin çatışma kısmı bilgi ve onu yorumlamadan değil, siyasi tavırdan kaynaklanıyor. Yine bilimsel teoriler için bile aynı şey söylenebilir. İshak Arslan’ın “Çağdaş Doğa Düşüncesi” diye bu meseleleri anlatan çok güzel bir kitabı var. Tanrı ve Metafizik konularında bilimsel teoriler, bilimsel kaygılardan ziyade siyasi, toplumsal ve ideolojik ihtiyaçlarla ilgilidir diyor. O yüzden bugün olup biten kavgaları mezhebe yormak çok adil değil. Bu kavgaları destekleyen örnekler elbet olabilir; ama kanaatimce tersi de bir o kadar geçerlidir. Mesela Ebu Hanife’nin “iman” tanımı “kalpte tasdik, dilde ikrar” olarak karşımıza çıkar. Bunu niye söylüyoruz. Bu tanım özellikle Şia ve Haricilerin iman tanımı karşısında özellikle Türklerin hızla Müslüman olmasına kapı açıyor. Bu da mezhep. Çatışma değil, aksine çatışmayı önleyen bir mezhep. Başka bir açıdan baktığımızda daha ilginç bir durumla da karşılaşılıyor. Hz. Ali ile Hz. Aişe arasında yaşanan ve binlerce Müslüman’ın öldüğü Cemel vakası olduğunda henüz mezhepler teşekkül etmemişti. Yani eğer bir ötekileştirme olacaksa bu mezheple de yapılabilir başka bir argümanla da yapılabilir. Tarih futbol takımı taraftarlarının kavgalarına ve bundan dolayı ölen binlerce insana da şahit oluyor. İllaki oluyor. Ama kimse futbol takımı taraftarlığını kaldıralım, herkes milli takımı tutsun demiyor.

Yine bu mezhep olayı en çok İslam düşüncesinin ana omurgası olan ehli-sünnet muarızlarını rahatsız ediyor. Bu omurga zaafa uğratılırsa bütünü tutan yapı daha kolay bozulacak, bunu iyi görmek lazım.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: *Aynı şey daha çok hadisler üzerinde yapılıyor gibi. Öyle değil mi?*

E. KILIÇ: Bu bahs-i diğer bir mesele. Ama kısaca değinmek gerekirse toplum hayatında bazen karşılaştığımız sorunları bu hadislerle ve geleneğin bunları yanlış yorumlamasına veya bunun hadis olmadığına hurafe falan olduğuna dayandırıyorlar. Aslında bu durum hadisler konusunda ilmi çerçevede yapılacak eleştirilerin de yapılmasına engel oluyor. Bu da doğru değil. Bir de şu soruyu sormak lazım: Kur'an-ı Kerim'de net, hiç kimsenin şüphe edemeyeceği açık ayetler var, yani yoruma ihtiyaç duymayacak, herkes tarafından anlaşılır ayetler var. Faizin, zinanın haramlığı gibi. Ama bugün bakıyorsun faizle, zina çok yaygın. Bunun sebebi Kur'an'ın yanlış yorumlanmasıdır diyebilir miyiz? Bunlar nasdan değil insandan kaynaklanan problemlerdir oysa. Bir şeyin yaygın olması illaki onun yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaz. Bu konuda geleneksel hadis anlayışımıza acımasızca saldırıyorlar. Demokrasi konusu böyle, kadın konusu böyle. Bugün sosyal hayatta yaşanan olumsuzluklarda adam faturayı hadislerle kesiyor. Sonra da ayıklamaya başlıyor, hadi o zaman Kur'an ayetlerini de ayıkla. Gerçi bunu da tarihselcilik adı altında yapıyorlar, o da ayrı bir mevzu.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: *Yani otorite sarsılacak diye eleştirmeyecek miyiz?*

E. KILIÇ: Onu kastetmiyoruz elbet. Biraz önce bahsettik. İlmi çerçevede zamanın ruhuna mağlup olmadan hakikati ortaya çıkarma adına eleştiri mutlaka yapılmalı. Ama bizim vurguladığımız husus şu: Bunlar bir eleştiri, yanlış tespit edip hakikati ortaya çıkarma ameliyesi değil. Ki eleştiri zaten bizim geleneğimizde var. Eleştirel bir gelenek. Gazali'nin karşısında İbni Rüşd var, İbni Arabi'nin karşısında İbni Teymiye. Bir geleneğin içinde doksan doğru varsa on yanlış olabilir. Ama gündemde sürekli o on yanlış tutulup sürekli kafalarda istifham oluşturulmaya çalışılırsa burada iyi niyetten söz edemeyiz.

Batıda otoritenin sarsılması çok pahalıya mal oldu. Sadece Batı dünyası için değil, tüm insanlık için. Biz şimdi yüz yıl geriden aynı süreci yaşıyoruz maalesef. Burada mezhepçilik yapmıyoruz. Bir tespit yapıyoruz. Mezhepler bilgi birliğini sağlayan, yaşantı birliğini sağlayan bir otoritedir diyoruz. Çünkü bunlar sünnetin süzülüp yorumlanmasıdır. Farklı milletler olsa da ümmetin birliğini tutan aynı davranış modelini Afrika'da da gösterebiliyorsun, Kanada'da da gösterebiliyorsun. Bilgi birliğini sağlamadan siyasi birliği sağlayamazsın. Ümmet bilincini diri tutamazsın. Başka türlü bu otorite dağılır. Postmodern dönem de bitti, başka bir döneme geçtik şimdi bu dönemin özelliği şu: Artık otoriteler bir şekilde zaafa uğrattılıyor. "Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor" kitabı okunursa Marshall Berman bu mevzuya güzel temas ediyor. Din bir otoritedir, devlet bir otoritedir bunu küçültürsek aile bir otoritedir, baba bir otoritedir. İşte şimdi bunlar bir bir zaafa uğrattılıyor. Mesela devlet bilgiyi yorumlar ve bunu kurumlarıyla topluma yayar. Okullaşma tam da bunun için vardır. Belirli ideolojik ilkeler altında toplumu bir arada tutar. Bunları koruyamadığın zaman devleti de dağıtırsın. Sonra dini otoriteyi müphemleştirip ümmet bilincini parçalar, ulusallaşırsın, sonra aileyi parçalar bireyselleşirsin, sonra bireyin parçalanması kişilik parçalanmasına yol açar ki bunun adı da şizofrenidir. Şimdi bu sürece hızla yaklaşıyorlar bizi.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: *Bunlar ilmî kaygılardan kaynaklanan bir tartışmadan ziyade, başka kaygılardan mı kaynaklanıyor, biraz öyle anladık gibi?*

E. KILIÇ: Hepsini için aynı şeyi söyleyemeyiz elbet. Bu haksızlık olur. Ama bizim dikkat çekmeye çalıştığımız bir kesim var ve onların sesi bugünlerde çok çıkıyor. Bunun iki ayağı var. İçerde ve dışarda olmak üzere iki ayak. Bunu diyenler aslında şunu diyor: İbrahimi dinler, semavi dinler gibi söylemlerden yola çıkarak bakın işi nereye getirdiler. Tanrı'nın yerine insan koyuldu, hümanizm budur işte. Yani "Dinin önemi yok, varsa bile hepimiz ortak dinden geliyoruz, hepimiz Âdem'den, İbrahimi gelenekten geliyoruz." diyerek dışarıda dinlerin birliği savunuldu. İçeride ise mezheplere ne gerek var deniliyor ve farklı yollarla aslında aynı amaca ulaşılmaya çalışılıyor.

Bu çok tehlikeli bir şeydir. Kuralızsızlık kural haline gelir, mezhepsizlik din haline gelir ve bu yapıyı tutmanız mümkün değildir. Oğuzların/Türkmenlerin Müslüman olmaya başladığı döneme çok benziyor çağımız. O zaman da nazari idrak parçalanmıştı. Batınî akımlar ciddi anlamda hâkimdi. Bunlar kimdi? Hesabı verilebilir bilginin değil "bana göre" ciliğin dönemi. Bilginin bir usul çerçevesinde objektif değil de subjektif olarak yorumlandığı dönemler yani. Gazali'nin büyüklüğü burada ortaya çıkıyor. Gazali İslam dünyasındaki bilgi birliğini sağlayarak sistemi yeniden kuruyor. Bunu, ehli-sünnet omurgasını tahkim ederek sağlıyor. Eğer, Gazali bu omurgayla bilgi birliğini sağlamasaydı bugün sonuçları daha farklı olurdu. Şimdi bizdeki bu bilgi birliğini sağlayacak güçlü bir düşünce sistematiği ve paradigmaya ihtiyaç var. Yeni Gazaliler lazım bugün bize. Bugün toplumda bilgi birliğini sağlayacak, güçlü fikirler üretecek, âlime ve ulema sınıfına ihtiyaç var. Günümüzde post modern bilgi dediğimiz şey hakikati olmayan bir şey. Yani bu da doğru, şu da doğru; o da olsun, bu da olsun. O yüzden hakikat biraz kibirlidir; ya ben ya öteki der, ortaya karışık bir hakikat olamaz.

Bugün postmodernizm dedikleri şey insanı dört bir yandan kuşatıyor. İnsanı yeniden tanımlıyor. Takip etmeyelim, taklit etmeyelim, bağlanmayalım özgür seçimimizi yapalım diyor; ama inanç ve ahlaki değerlerin çokluğunda bir istikamet veremiyor. Bizim kudema nezdinde bilgi ve onun sıhhati yanında istikamet de önemliydi. Yolsuz, yöntemsiz, amaçtan maksattan yoksun bilgiler aslında bilgiyi değil cehaleti artırır denilirdi. Şimdi durum buna geldi. Her şey karmakarışık ve müphem. İyi ne, kötü ne? Maalesef hepsi göreceli hale geldi. Böylece kutsal ile insan arasındaki bağ kopuyor. İnsanlar her açıdan güvenlik sorunu yaşamaya başlıyor. Geleneksel dünyanın klasik yaklaşımları altında insan, kendini güya özgür hissetmiyor; ama modern dünyanın çoğulculuğunda özgür ise de hem güvensiz, hem mutsuz, hem de umutsuz. Şu anda tartışılan çevre kirliliği kadar, bilgi kirliliği tartışılmalı en azından yüzleşmeye başlarız.

Mezhep buna o zaman cevap buluyor böyle kullanacaksın işte, yöntemle kullanacaksın. Yöntemsiz düşünürse insan, ne olur sonuçları? İşte kaynaklara dönelim diyenlerin hepsinin içi boş. Düşünce adamlarının tamamının bir yöntemi vardır, her dönemde böyledir. Aristo, Meşâî gelenektir; Descartes'in bir geleneği vardır; Newton bir fizikçidir, bir geleneği vardır; yani şu anlamda söylüyorum: Felsefenin de bir geleneği vardır. Dinde, fıkhıta niye bir gelenek olmasın?

Şu da çok önemli bir şey "Kur'an'a, kaynağa dönelim" gibi şeyler çok dolu anlamlar içermiyor. Çünkü bir insanın düşüncesi bile direkt anlaşılıyor. Diyelim ki Batılılar kendi değerlerinin adamlarını, Aristo'yu onu neşreden insanlardan anlıyorlar. Kimden anlıyorlar? İbn-i Rüşd'ten anlıyorlar. Batı'daki büyük filozof Hegel'i, Kant'ı direk okuduğun zaman anlayamıyorsun, bunları okuyan adamlardan anlıyorsun, o adamları okuyorsun ondan sonra Kant okuyorsun.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: *Bu süreçten ve düşünceden kastınız felsefi düşünce mi? Bunun riskleri de yok mu sizce? Başka bir tarafa sivrilmeyi getirebilir her an. Ne dersiniz?*

E. KILIÇ: Adamlar diyor ki her dönemde "Felsefe vesvesedir." Niye? Bakın İslam dünyasında Hz. Ömer döneminden itibaren topraklar genişledi, Müslümanlar farklı kültürlerle karşılaşmaya başladı. Yunan kültür ve düşüncesiyle de karşılaşıldı. Orada metafizik de vardır, kelim de vardır, Yunan inançları da vardır. E, bu ortamda Yunan düşüncesini, felsefesini yok sayabilir misiniz, onunla birlikte yaşıyorsunuz. Müslümanların kendilerine güvenleri fazla olduğu için Beyt-ül Hikme'de bu eserleri tercüme etti ve bu tercüme faaliyetlerinin başında bir Yahudi vardı. Tercüme ettirdi onları, bundan istifade etti, bunu yorumladı ve bundan İslam felsefesi çıktı. Ama felsefeye gavur işi diyebilirdi.

Reddetmekle felsefe yok olur mu? O zaman şunu bilmeliyiz; Felsefede, düşüncede eğer kendi inançların bu alana girmek için (buna Fideizm denir) buna İslam dünyasında “Kelam” deriz. Kendi inançların sağlamsa, bunu bir kategori olarak düşünün, bunun üstüne felsefeyi koyarak, bunun üstüne de kelamı koyarak bir piramit oluşuyor ve bu bilgi çok anlamlı ve değerli oluyor. İhsan Fazlıoğlu hoca bir röportajında güzel ifade ediyor bunu: “Güçlü bir rasyonalite olmadan güçlü bir tasavvuf olmaz. Bunlar birbirini tamamlar. Birisini yok saydığın zaman İslam düşüncesi eksik kalır.” İslam düşüncesi nedir? Bunların hepsidir. Felsefe de olacak, şiir de. Şaire de ihtiyaç var, matematikçiye de, sanatçıya da. Eğer herkes şair olursa, toplum hayal âleminde yaşar. Şairler de olacak toplumun içinde, sufiler de olacak. Onları durduracak kelamcılar, fıkıhçılar da olacak. Sadece kelamcıların, filozofların teorik tartışmalarıyla şairlerin, sufilerin, meczupların olmadığı bir toplumda rasyonel bilgiyle yaşanır mı Allah aşkına!

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: Pratik hayat bugün teorik hayattan çok farklı işliyor hocam. Felsefe filan zor ve meşakkatli iş. Taliplisi de az. Bugün hepimiz teknolojinin tasarrufu altında yaşıyoruz adeta. Bu konuda ne diyeceksiniz?

E. KILIÇ: Teknoloji bir ideolojidir ve bu teknoloji ideolojisinin getirdiği sorunlarla tüm dünya yüzleşiyor. Bu sorun Moğol istilasından, Haçlı seferlerinden sonra insanlığın yaşadığı en büyük istilalardan biridir. Teknoloji istilasdır bu. Teknolojinin diğerlerinden farkı şu; teknoloji modern yaşam biçimini bütün dünyaya aynı anda empoze ediyor. Eskiden bölgeseldi. Batıda olan bir şey buralara yüzyıllar sonra geliyordu; ama şu anda Amerika’da çıkan şey aynı anda Türkiye’de de satışa sunuluyor. Kullandığımız aletler bizim yaşam biçimimizi etkiliyor. Biz buna eşyanın tabiatı diyoruz. Bu konuda Marks haklı çıktı. Marks’ın tespitleri haklı çıktı yani insanların ürettikleri şeyler, üretim tarzları, üretim aletleri hayat tarzını belirliyor. Marks’ın kurgusu yanlış, ama söyledikleri doğru.

Eskiden insanların ihtiyaçlarına göre bir şey üretiliyordu. Şimdi önce ihtiyaç üretiliyor, oluşturuluyor reklamlarla vs... Ondan sonra o üretilen şey alınıyor. Şu anda hayat tarzı önce sunuluyor, ondan sonra o şey pazarlanıyor ve biz böylece o kısır şeyin esiri oluyoruz. Bugün neoliberal dünya görüşü tüm dünyayı sarmış durumda. İşte bu esareti içselleştirecek, karşı koymayacak tamamen “rıza” ve “kabul” üzerine kurulu ve modern dünyanın değerleriyle uyumlu “girişimci” bir din lazım... Bu üretilmeye çalışılıyor.

Bugün Japonya’yı mahvettiler, Güney Kore’yi mahvettiler. Japon toplumu diye bir toplum kalmadı. İslam dünyasında bunun önündeki tek engel sünnettir bu mezheplerle ilgili tartışmalar falan son 150-200 yılda ortaya çıkmıştır. Hangi dönemde hangi tartışma niye yapılmış bakarsanız kapitalist değerlerin dünyaya hakim olmasıyla birlikte sizin hangi dine mensup olduğunuz bile önemli değil, o yaşam tarzına ayak uyduruyorsanız sizin inandığınız şeyi hiç önemsenmiyor. Direnen bir yapı varsa da bunu önce tartışmaya açıyor, sonra itibarsızlaştırıp etkisizleştirmeye çalışıyor. Mezhep konusunda ve sünnet konusunda çıkan tartışmaları da bu bağlamda okumak faydalı olacaktır.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: Okulun sitesindeki bir yazı dikkatimizi çekmişti “İnsan insanın gölgesinde yetişir.” Burada gölge veren insandan kasıt nedir?

E. KILIÇ: Şöyle söyleyeyim Yunus Emre der ki “Çıktım erik dalına, anda yedim üzümü. Bostan ıssı kakıyıp der ne yersin kozumu” Burada çok önemli bir şeye vurgu yapılır. Bir kişi kendi başına erik dalına çıkmış olduğunu zannedip, o anda üzüm yediğini zannedebilir, hâlbuki mal sahibi de gelir cevizlerimi neden yedin der. Bizim geleneğimizde kişi tek başına, aslında yaptığı iş gerçekte yapmak istediği iş olmayabilir. Bir yol ancak bir yoldaşla alınır. En azından belli bir süreliğine bu böyledir. Bizim ilim geleneğimizde öğrenci hocaya teslim edilir ve belli bir süreçten sonra icazet alınır. Bir kişinin yeterli olduğuna hoca karar verir. Burada hoca kişinin her haline hâkimdir.

Vahyin iniş sürecinde Hz. Peygamber sahabeye vahyi ulaştırmış. Tahsin Görgün hocadan mühlhem yani bu iki kapak arasında bir “kitap” olarak değil peygamber ile sahabe arasında bir “hitap” olarak gerçekleşmiştir. Yani peygamberimiz vahyi sadece ulaştırmamış, onu aynı zamanda sahabe nezdinde “idrak” edilebilir hale getirmiştir. “İşte insan insanın gölgesinde yetişir” den kastımız tam da budur.

Modern dönemlerde de böyledir aslında. Hayatın her alanında esas olan şey usta-çırak ilişkisidir. Bu süreci bozduğunuzda tüm sistemi bozmuş olursunuz. Bizim şu anda en eksik kaldığımız taraf tam da bu. Kimse kimseye muhtaç olmadığını anlatmaya çalışıyor, kimse kimsenin gölgesine girmek istemiyor. Bir özgürlüktür tutturulmuş gidiyor.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: Son olarak şunu soralım. Aydın bir insan olabilme adına bize tavsiyeleriniz nelerdir?

E.KILIÇ: Sorduğunuz soruda benim kulağımı tırmalayan bir şey var. Aydın kelimesi ışıllı ışıllı bir kelime ama bana sempatik gelmiyor. Kelimenin arkeolojisine gittiğimizde bizi rahatsız eden şeyler çıkıyor. Bizim kültürümüzde aydın neye tekabül eder, bunu iyi bilmemiz lazım. Biz karanlıkta mıyız ki aydınlanacağız. Türkiye’de aydın kelimesi yıllarca kendi değerlerine uzak kalmış bir zümreyi ifade etmek için kullanıldı. Bir nevi yerli oryantalistlerdi bunlar.

Hem bu aydın kesimi kendi değerlerini kültürel anlamda bile bilmeye gerek duymadı. Çok tuhaf bir durum bu. Batıda ateist bile olsa asgari düzeyde Hıristiyanlığı bilir, çünkü o din, o toplumun kültürü halindedir. Sadece din olarak bakılmaz. İnanırsın ya da inanmazsın. Aydınsan asgari düzeyde bunları bilmek zorundasın. Ama adam bunları bilmiyor ve bu değerleri bilmediği gibi bir de karşı olmakla özdeşleşmiş. O yüzden aydın kelimesi bana çok sevimli gelmez, dolayısıyla size aydın olmayı tavsiye edemeyeceğim ama bizde aydın değil âlim vardır. Ne fark eder hocam demeyin. Biz kendi kavramlarımızla düşünmek ve bu kavramlarla görmek zorundayız. Çünkü kelimeler ve kavramlar bizim aynı zamanda düşünce araçlarımızdır. Nasıl ki uzayı görebilmek için bir teleskop lazımsa bizim de düşünmemiz için kendi kelimelerimiz ve kavramlarımızın olması lazım gelir. Bunlarla düşünmek bunlarla bilmek bunlarla hayal görmek lazım ki o zaman bize ait olur. Bir de tabii şunu da iyi bilmek lazım kelimeleri ve kavramları ilişkilendirirken William Stachk diye bir mühtedi var. Allah’ın Âdem’e isimleri öğretmiş olmasını çok güzel açıklıyor. Tek tek adını öğretmekten ziyade o eşyaların o varlığın kavramsal olarak anlamını öğretmiştir der. Yani bir kavramı bir eşyayı bir kişiyi neyse nasıl tanımlarsanız ona göre şekil alır. Sandalye dersen oturursun, odun dersen yakarsın. Tanımladığımız kavramlarla o şeye ona göre müdahale edersiniz. Bu çok önemlidir. Bu nedenle aydın dersen farklı olur, âlim dersen sendeki çağrışımı farklı olur. Anlamları daraltmamak, indirgememek lazım. Mesela öğrenci ve talebe ikisi aynı kavramlar değil. Taharet dediğimiz, hijyen değildir. Bugün tahareti sadece hijyen olarak alabilir misiniz? Alamazsınız, onun anlam ve değer dünyasıyla hijyenin anlam ve değer dünyası birbirinden çok farklı şeylerdir. Kendi kavramlarımızla kendi dünyamızla düşüncemiz, duygularımız, kültürümüz, bu şekilde oluşursa bunun sonuçları da bize ait olur. Ben kendi kelimelerimize, kavramlarımıza ve bunların anlam dünyalarına sahip çıkmayı önerebilirim.

A. ÇELİK & A.TUĞLUCA: Bu güzel sohbet için teşekkür ederiz hocam.

90'LARDA MUTLU OLMAK

90'larda yaşitlarım oranla şanslı denebilecek şartlarda büyüdüm. Şanslı nitelendirmesini herkesin benim gibi olmadığını anlayabildiğim zaman yapabiliştim. Gözümü toprakla açmışım. Ağaçların dallarıyla oyunlar oynamışım. Bahçemizde domates, biber vb. fideler ekilir; ağaçlarımıza bakımlar yapılırdı. Çilek tarlası yabancı otlardan temizlenir, gül ağaçlarına ayrı özen gösterilirdi. Ceviz ve üzüm kargalardan korunurdu.

Herkes çalışırdı. Bu çalışma çoğu zaman eğlenceye dönüşürdü. Vakti gelince domatesler toplanır, beyaz bidonlara basılır, bir kısmı güneşte kurutulurdu; bir kısmı da biberle pişirilip kavanozlanırdı. Elmalar tek tek toplanıp gazete kâğıdı ile sarılır, kışlık vitamin deposu olarak muhafaza edilirdi. Vişnelere her toplanma zamanı bize zorluk çıkarsa da kışın reçelini yiyip kompostosunu içerken emeğimizin mutluluğu ile lezzeti katlanırdı. Üzümler koruk olup limonla yemesi bahçe işlerinin molası sayılırdı. En çok kayısı olurdu. En çok kayısı ağacına çıkardım. Bahçemizde işten kaçıp en çok saklandığım ağaç dallarıydı. Çünkü uzun süreliydi çağlardan kayısıya, kayısıdan zerdaliye... Bahçenin son hasadı ceviz... Okula giderken çantaya konan üç adet enerji deposu. Bunlar ve saymadığım nicelerinin tek bir ortak yanı vardı: Biz üretmiştik ve paylaştıkça çoğalmıştı. Her ısırık emek kokardı.

Ve sonra...

Hayat şartları bahçemizi elimizden almıştı. İşte o gün herkesin benim gibi olmadığını anlamışım. O gün "Bahçeli bir evde büyüdüğüm için şanslıyım!" demişim. Domatesler pazardan geliyordu; önceki gibi kokmuyordu. Elma yemek keyifli değildi. Salçalar endüstri kokuyordu. Vişne reçeli kıvamlı olmuyordu. "Tüketim toplumu" ile artık tanışmışım. Ama henüz "tüketimin" sadece yiyecek olmadığını bilmiyordum.

Yakup KARATAY

"Baharı yaz uğruna, aşkı naz uğruna ve papatyaları seviyor sevmiyor uğruna; derken ömrü tükettik bir hiç uğruna." diyor şair. Şimdi öğretmenim. O zamanlar üretimin bittiğini, sadece yiyecekleri tükettiğimizi zannediyordum. Şimdi moda denilen takıntı uğruna dün giyilen bugün giyilmiyor, giyilemiyor. Elimizdeki teknolojiler "5'i, 6'sı çıktı derken 7'si çıktı, hemen onu almalıyım!" cümlelerine dönüşüyor. Son model arabalar virüs gibi yayılıyor. Velhasıl dün güzel olan bugün yitip gidiyor.

Bunlar maddi şeyler "Var ki almıyor." denilebilir. En acısını en sona bıraktım. Mutlulukları tüketiyoruz. O maddi denilen şeyleri, o kadar tüketmişiz ki hiçbir şey bizi mutluluktan uçurmaya yetmiyor. Ne bayram sabahlarının ne yeni alınan bir eşyanın ne de dalından koparılan bir meyvenin kıymeti kaldı. Mutlu insan görmek zorlaştı. "Yüreğini kolla, ölmeden çürüyorsun." diyerek özetliyor aslında yazar. Hadi kendimi geçtim. Ben şanslıydım. Tüketmediğimiz zamanları gördüm ben. Ya benim çocuğum? Ya onun çocuğu?

90'larda mutlu olmak bugünkü kadar zor değildi.

Büşra YILDIRIM

GEÇ OLMADAN

İnsanlar acımasız mı yani?
Hiç bitmeyecek gibi seviyorlar,
Hiç ölmeyecekmiş gibi sevme sen.
Ölümü bile bile sev,
Giderse diye,
Biterse diye sev.
Kapatırsa sıcacık ellerini,
Önce ayak parmakları üşür diye sev.
Sev ki ayak uçlarına bile hayran kal!
Güneşe bakma o varken,
Rüzgar değmesin saçlarına,
Mont almasın yanına sen varken,
Bozuk para bile taşımasın,
Aç kalmaz ki sen varsın.
Telefonunun şarjı bitsin
Nerden ararım diye düşünürken
Bul onu.

Sev ki korkmasın nefes almaktan
Gülümsesin, iliklerine kadar yaşasın mutluluğu.
Bebekler gibi konuşsun bazen
Naz yapsın.
Babası ol!
Bir şey isterken
Kıyama ona.
Çok sevdiği biri arasın,
Ama bırakmasın seni yalnız.
Özlese bile başkalarını,

Seni yalnız bırakmasın işte, kıyamasın.
Ama sen de kıyama.
Hıçkırıkları dolanmasın boğazına.
Ağzından çıkan cümleleri dinle.

Şefkate ihtiyacı vardır kadının.
Yaradılışı bu, kıyama ona!
Sabırlıdır kadın,
Ve merhametli...
Acımasızlığı öğreten sen olma ona.

Bir gün elbet son bulacak sayılı nefes,
Ya giderse demişim ya hani
Ya sahiden giderse
Ya koklayamazsan öperken,
Donmuşsa artık koklayarak öpülesi boynu,
Dökülmüyorsa artık dudaklarından sözcükler,
Boncuk boncuk inen yaşları bile arıyorsan,
Bembeyaz kesilmişse teni
Götürürlerse dört kolluda onu da
Dur diyebilecek misin?
Sarılabilecek misin yeniden?
Giden gelmez yerinden,
Memnun olsa da olmasa da...
Kara topraktan başkasına seslenemezsin.
Beklersin.
Her telefonu o sanarsın,
Baktın ki çalan telefonlar sana değil artık,
Rüyalarına girsin diye dualar edersin. Belki...
Ama dedim ya,
Giden geri gelmiyor...
Ya giderse...

Mehmet Fatih AKSOY

EĞDİ BAŞINI

Buğulu gözlerinde bir hüznün vardı,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.
Kederli yüreğinde ne dertler vardı,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Dedim oğlum anlat derdini bana,
Ne oyunlar oynadı bu hayat sana?
Serin sular serpilmez mi senin bahtına?
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

İri zeytin gözleri puslandı birden,
İçine bir sızı düştü derinden.
Tutup kaldırayım dedim elinden,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Sanki lal olmuştu, konuşan dili,
Titriyordu küçücük, ürkek bedeni.
Sonbaharda dökülen yapraklar gibi,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Neden sonra çözüldü ağzının bağı,
Eritti dağların tüm karlarını.
Kırmak ister gibi, kara bahtını,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Fakirlik mi ararsın anne baba yok,
Yırtık gömleğinde yama bile yok.
Ne yanan bir ocağı, ne merhamet yok.
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Hem öksüz, hem yetim küçük yaşında,
Acı hatıralar katmerlenmiş dimağında,
Fırtınalar kopuyor minik bağrında,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

O an dönüp ağlamak geldi içimden,
Utanır olmuştum tüm benliğimden.
Lüks içinde başım dimdik gezerken,
Hocam dedi, baktı... Eğdi başını.

Gafil Fatih ağla, haline yan sen!
Dertsizlikmiş derdin, anladın hemen.
Öğrencisin dedi, gülümsedi... Dikti başını.

Yurdağül Yıldırım ALTUN

AZ GİTTİK UZ GİTTİK

Az gittik, uz gittik, bir arpa boyu yol bile gidemedik ey milletim. Uzaklaştıkça uzaklaştık köklerimizden. Dallarımız da cılız kaldı, kurudu bu yüzden. Ne geçmişle ne gelecekle bağımız kaldı. Türedi bir millet değildik, ama olduk. Farkına bile varmadan...

Çanakkale savaşını kazanmıştık ama Çanakkale ruhunu kaybettik. Millet olarak iyi savaştık meydanlarda ama asıl cihadın bu olmadığını unuttuk. Küçük cihattan sonra büyük cihadı unuttuk.

Dünya pazarlarında bizim de mallarımız var; ama oralara ab-ı hayat olacak, ilim adamları, Ahmet Yeseviler gönderemedik. Hâlbuki dünya gözlerini açmış, elleri duada sadra şifa olacak insan-ı kâmilî bizden beklemede yıllardır.

Kökü olmayan ağacın dalı olur mu? Dallarımızı da koparmak üzereler. Çocuklarımız tsunamiye tutulmuş gibi savrulmaktalar sağa sola. Aslında hepimiz savrulduk. Her şey tepe taklak oldu. Artık her şeyimiz var ama huzurumuz yok. Bizi biz yapan her şey alındı elimizden. Tarihimiz, benliğimiz, dostluğumuz, samimiyetimiz, vakarımız gibi. Bunların yerine kocaman bir ego konuldu, diğerkâmlık gitti.

Müslümanlar kardeşi. Şimdi kardeşler düşman oldu. Çünkü ego var, çıkarlar var. Sözümüz senetti, hayatımız yalan oldu, hem de renkli yalanlar...

Mümindik, güvenilirirdik ve güvenirdik. Artık kimse kimseden emin değil, her dem tetikteyiz. Eskiden iki yüzlü insanlar vardı. Artık sayamıyoruz yüzlerini insanların. Kişi kendi bile unutmuş asıl yüzünü. Eskiden emeğimizin karşılığına razı olurduk artık hep fazlasını, hep daha fazlasını istiyoruz. Kanaat unutuldu.

Yakup KARATAY

Önceleri olduğumuz gibiydik, şimdi ne olduğumuzu unuttuk. Kalplerimiz Allah'ı anınca huzur bulurdu. Şimdi kalplerimizde O'ndan başka her şey var. Kalplerimiz arasında yıkılmaz köprüler vardı. Yıkttık bütün köprüleri. Gerçek dostluklar, muhabbetlerimiz vardı. Sanal âlemlerde sanal dostluklar arasında sanal olduk. Kendini bilen Rabbini bilirdi. Kendimizle birlikte Rabbimizi de kaybettik.

Geç olmadan kendimize gelmeliyiz ey milletim! Kendimize gelip, bütün mukaddesatımıza sahip çıkmalıyız. Gerçekten inanmalıyız. Gerçekten sevmeliyiz. Gerçek hayata hazırlanmalı, dünyayı mamur etmeliyiz. Ben değil, biz olmalıyız. Yolun hakkını vermeliyiz yolcu olarak. Ümitvarız zira Allah bizimle, biz de onunlayız.

BOŞLUK

Babama...

“Ben hayatta en çok ...sevdim.” Dolduramıyorum boşluğu, dilim varmıyor. Sayabileceğim o kadar çok şey var ki... Ama doldurmak istediğimi göremiyorum hayatımda.

Annem odama yine izinsiz giriyor. Uyuyor da olsam tıklatması gerekmiyor mu? “Kalk koca oğlan, okula geç kalacaksın!” Kalkmayacağım, biliyorum yine zorlayacak. Gitmek istemiyorum, ne işim var okulda? Ama mecburum. Çalışıyor annem. Gözümü açmadan zihnimden geçirdiğim şeyler annemin ikinci ve kararlı dürtmesiyle son buluyor. “Uyuyor numarası yaptığını biliyorum, beni sinirlendirmeden kalk çabuk!” Uff ya, bu büyükler ne çabuk sinirleniyor; kalkıyorum bedenim yatağımı, annem okulu isteyerek... Bazen sabah hiç olmasa diyorum. Başımı yorganın altına soksam ve kimi hayallerimde, kimi rüyalarımda görmek istediğim -gerçekte olamayacağını biliyorum-görüntülere dalsam.

Babam evimizde. Oturuyor oturma odasında. Annem akşam yemeğini hazırlıyor. Sobamız çıtır çıtır yanıyor. Abim bir köşede çalışıyor, ben diğer köşede ders çalışıyorum. Kitaplardan başımı kaldırıyorum babamın gülen çehresini görüyorum. Konuşmuyor sadece gülümsüyor. Varlığını içime çekiyorum. Bakışlarımızın kalplerimizde buluşması huzur veriyor. Sofraya oturuyoruz, çorbalarımızı hüpürdete hüpürdete içiyoruz. Sesimiz çıkmıyor ama yüzler mütebessim... Sofrayı kaldırmada anneme yardım ediyoruz. Babam çekiliyor kanepesine. Mutfağa gidip gelmemle babamı kaybediyorum. Rüya, hayal ya da her neyse kurguladığım hep aynı sonla bitiyor. Sanki buraya kadar benim kontrolümde sonra başkasının. Arıyorum önce evin her odasını, sonra bahçeyi sonra da kalbimi. Anlatılmaz bir şey oluyor, kalbim hızlı atmaya başlarken gözlerim yanıyor. Ama ağlamamalıyım. Ben erkeğim, “Erkek adam ağlamaz!” diye biliyorum. Sıkıyorum kendimi, yanıyor yüzüm. Dönüyorum, her tarafa dikkatle bakıyorum! Yok. Bundan sonrası, arayış üzerine bitiyor. Yarım kalıyor, tamamlamaya çalışıyorum, olmuyor.

Abim çoktan çıkmış. Annemin hazırladıklarını hızlıca yiyip çıkıyorum. Çantamı aldım fakat ders programına uygun mu bilmiyorum. Kitaplarımın bazıları sınıf dolabında, bazıları sıranın altında, geri kalanı çantamda. Kaybolanlar da cabası. Okulda hizmetlilerin dışında kimse yok, arkadaşlarım daha gelmemişler. Ben erken çıkmak zorundayım. Annem Ankara’da çalışmak zorunda. Neyse ki hizmetliler durumumu biliyorlar; “Anahtarı sana verelim, sen aç okulu!” diyorlar. “Olur, neden olmasın; verin bakayım anahtarları!” Birden ciddileşiyorlar, “Bak şu hergeleye, tut dedik, koparıyor.” Güle güle çıkıyorum sınıfa. Benim gibi erken gelmiş biri daha var: Selim. Oo! Yapıyor: “Günaydın Hasan! Ne yapacaksın yine bugün? Ne geçiyor tilki kafandan bugün?” Gururlanıyorum, bir yerim var sınıfta. Bunu bilmek hoşuma gidiyor. Lakin aynı hoşluk hocalarımda yok! İllallah ettiler benden. Ne yapayım? Onlar dersi anlatıp bizi sınavlara hazırlama peşindeler. Ya duygularımız... Öğrencileri anlama dersi niye yok ki? Ben TEOG falan düşünecek durumda değilim, babam yok hayatımda, evimde. Kalbimi söylemeyeceğim, oraya kimseyi sokmam, orası onun... Öğretmenlerim biliyor galiba özelimle ilgili birkaç şey.

Duramıyorum sınıfta ya ayağa kalkıyorum ya ona buna dalaşıyorum ya da ne kadar öğretmeni sinir edecek şey varsa yapıyorum. Arkadaşlarım film seyrediyor gibi öğretmenlerimin vereceği tepkiyi bekliyorlar ben de içimdeki boşluğun bu yaptıklarımla dolacağını...

Teneffüslerde arkadaşlarım beni tebrik ediyor: “Oğlum nasıl başardın, hocayı yine çileden çıkardın. Dersi kaynattın helal be sana!” Rengimi belli etmiyorum: “He, ne sandınız oğlum, kimseden korkum yok, istediğimi yaparım. Çağıracakları bir anam var, o da Ankara’daki işi bırakıp gelmez. Telefonla yapılan şikâyeti de annem yorgunluktan unuttur gider.” Gülüyorduk hep bir ağızdan. Çok şanslı olduğumu söyleyenler bile vardı. Rahatlıyordum bu iltifatlardan, başka türlü nasıl kapatabilirdim içimdeki yanardağı? Bilmesinler rol yaptığımı. Ben onlara özenirken onlar benim gibi olmanın hayalindeydiler. “Özgürsün” diyorlardı istediğin her şeyi yapabilirsin, seni engelleyecek kimse yok. Zaten bu büyükler hep engeldi bizim için (!) Ellerim ceplerimde, dilimde Ankara havaları bağıra bağıra sınıfa girmek “özgürlüktü” benim için. Çamurla kapattığım duvardan sızan su damlacıklarından habersiz yaşıyordum. İçimdeki kayboluş açığa çıkıyordu aslında. Ben inadına kapatmanın peşinde... Özendikleri şeyin benim iç yaram olduğunu bilselerdi yine çevremde olurlar mıydı? Başka türlü varlığımı, umursamazlığımı nasıl anlatabilirdim?

Son ders ziline çalmasını ardından arkadaşlarımın seçmeli var, demelerine aldırmadan çıkıyorum okuldan. Annem işten gelmemiştir, abim evdedir ama onun dayağını yemek istemiyorum. O da acısını benden, ben de öğretmenlerden... Bir şey yapmışım yapmamışım çok önemli değil, bahaneler bulup nereme gelirse vuruyor. Beni yargılamayan ve görünce gerçekten mutlu olan köpeğimi her zamanki yerinde buluyorum. Kuyruğunu sallıyor, yalanıyor. Gülümsüyorum ona. Çantamda onun için ayırdığım Ayvalık tostumdan koyuyorum önüne. Bitiriyor tek lokmalık tost. Başka yok mu diye bakınıyor. Başını okşuyorum, anlıyor okşamamdan olmadığını. O önde ben arkada, ben önde o arkada dolaşıyoruz gamsızca. Hava epey soğumuş. Tenim üşüse de kalbim hala sıcak. Her atışta kaynıyor adeta içim. Umutluyum, ümitliyim her neyse işte, babamı özlüyorum. Nasıl anlatabilirim bunu, kalbimin onun yokluğuyla burkulduğunu... Onun sevgisinin ayrı olduğunu, aslında bütün bu yaptıklarımın onsuzluktan olduğunu... Yoktu işte evimizde, ölmüş olsaydı eğer o zaman ümidim olmazdı. Ama anlatamıyorum yokluğunu; kalbime, anneme, arkadaşlarıma ve öğretmenlerime. Babam olsaydı eğer annem çalışmayacaktı, abim beni dövmeyecekti ve ben öfkemi başkalarından çıkarmayacaktım. Boşluğum dolacaktı.

Ya evinin başında olsaydın ya da hayallerimde kaybetmeseydim seni baba... Daha çok küçüğüm, dayanamıyorum aramaya, arayıp da bulamamaya... Bu sefer başardım galiba, artık durmuyordu bentler... Damlalar süzülürken üşümüş yanaklarımdan aşağıya, ben gülümsüyordum! Ben hayatta en çok BABAMI sevdim. Şimdi dilim varıyor. Ellerim ceplerimde; yanımda sadık dostum, istemeye istemeye evimin yolunu tutuyorum.

SÖYLESELER İNANMAZDIM

Bundan altı yıl önce birisi söylese inanmazdım bu duyguları yaşayacağıma.

Tek bildiğim bir cümle, kulaklarımda yer etmiş...

“Evlat kokusu cennet kokusu gibidir.”

Annemle hep tartıştım. Neden her şeye karışıyor, dedim. Neden her söylediği doğru çıkıyor sonunda. Mesela neden hep ıspanak yedirmek için uğraşılıyor. Düşüp dizimi kanattığımda neden bir de o kızıyor “Daha dikkatli olsaydın!” diye.

“Öksürdüğümde sırtıma tıktığı o havlu ne ya?”

“Okuldan iki dakika geç gelsem ne olur ki!”

“En sevdiğim çizgi filmi seyredirken yine kapattı televizyonu!”

“Ben o ağacın tepesine çıkmak istiyorum ama!”

“Dişlerimi fırçalamak istemiyorum!”

Hiç bitmezdi itirazlarım. En sevdiğim insana en fazla eziyet etmekten geri durmazdım.

Annem... O sesini çıkarmazdı çoğu zaman. Ha! Patlatmaz mıydı tokadı bazen? Patlatırdı. Ama ağları sonra. Benden daha çok. Yirmi dokuz yıl... Anlamadım annemi. Çok sevdim ama hiç anlamadım. Şimdi bu satırları yazarken boğazımda oluşan düğüm artık annemi anladığım içindir belki de.

Annemi anlamak için anne olmayı bekledim. Ve artık biliyorum neden sürekli “Anne olunca anlarsın.” dediğini.

Şimdi ben de bir anneyim. Bir elimde bir tabak ıspanak yemeği, diğer elimde terlerse sırtına tıktıracağım bir havlu ile oğlumun peşindeyim. Değil ağacın tepesine çıkmak, kanepenin üzerine çıksa ödüm kopuyor. Beynimde sürekli bir düşünce “Acaba bugün çok mu televizyon seyretti?” diye. O ağladığı zaman gözünden akan yaş mı içimi kavuran? Ne çok soru var! Aslında ne çok cevap var annemin verdiği. Sadece gözlerime bakarak, sadece dokunarak; koşulsuz, sınırsız severek beni, ne çok şey anlatmış sessizce bana.

Otuz altı yaşında bir anneyim ve sorularım hiç bitmedi, bitmeyecek biliyorum. Ama şunu da biliyorum artık; bu sorularımın hepsinin bir cevabı var.

Açıyorum yüreğimi. Bakıyorum, oradalar. Sorularım, cevaplarım, oğlum ve ANNEM...

Samet ERYILDIZ

ZAMAN İLE HUSUMET

Yalnız gecelerde bardakta su zaman dediğin
Güneş dün battı yarın olacak mahşere değin
Evvele mühürlenmiş bir özlemdir yüreğin
Sen zamanı sor ben geçmişti söyleyim.

Saatin midir bu kalp atışları, bu tik taklar
Yorgun zaman ki içinde ne acılar saklar
Yıllanmıştı umutlar ve yaşlanmış anılar
Akrep kaçır sinsi, yelkovan kovalar.

Kaç yıl geçti, mevsim geçti, ay geçti
Yaşlandı saatlerim anlaşılmazı seçti
Tüm bilinmezlikte imkânsızı ararken
Sen kendinden zaman senden vazgeçti.

Takvimlerden sordum dünü, anı, yarını
Duydum istikbale gizlemişsin tüm varını
Tarihin sevgi dolu ki mih gibi hatırlarken
Zaman durdu, sustu saat duy mazlumun ahını.

Bir garibin sesinde tüm dünya oldu sağır
Bilen geçmişti bilmeyen bugünü tanır
Şimdinin dününde yarını düşünürken
Zalime tükür, mazlumla kardeşim diye bağır.

Mutluluğu ararken hep bir avuç aydınlıkta
Ruhunun tümörü duygular yok olsun karanlıkta
Sevgi, saygı, letafet bizimle filizlenirken
Kin, nefret ve şiddet ne arar bu topraklarda.

Sessizliğin sesinde vücut bulur bu canlar
Sustukların konuşur lakin sırrı kim anlar
Bir hayalin peşinde savrulup duruyorken
Durma haykır evrene çocuksa ağlayanlar.

Zamana tanı zaman hep bahar umudunda
Uçmaz oldu uçurtman bu güzün rüzgârında
Ağacın yaprağına takvimler dökülürken
Gün bitti, yitti ömür sonun başlangıcında.

İnsanlığı tutuyorken bir miniğin elleri
Mütemadiyen akan gözyaşları dinmeli
Zamanla husumetim ezelden beri varken
Heyhat..! Gidenlerin yerinde eser seher yelleri.

Serdar DOĞAN

ÇOCUKLUĞUMUN GARDİROBU

Kırk yıllık gardırobundan vazgeçti annem. Kaldırdı, yenisini aldı. Eskisini ise kırıp apartmanın önüne koydu.

Çocukluğumun anıları saklıydı o dolapta. Saklambaç oynarken ona sığınırdım, söylemezdi ebeye yerimi. Büyüdükçe içine sığmaz oldum. Çocukluğum saklı kaldı içinde. Kapağını her araladığımda hala saklanmış beklerdi çocukluğum.

Bir hafta boyunca kırık bir şekilde apartmanımızın önünde bekledi gardırobumuz. Anılarımı alıp götürün olmadı. Kim götürebilirdi ki benden başka? Ama bir gün okul dönüşü yaşlı bir kadının el arabasına yüklemiş olduğunu gördüm dolabın kırık parçalarını. Aslında arabaya yüklediği gardırobun parçaları değil, benim çocukluğumdur.

Dur, nereye götürüyorsun çocukluğumu diyesim geldi. Bir süre arkasından baktım giden gardırobun. Sanırım akşama bir sobanın içinde yanıp ev halkını ısıtacak. Ama çocukluğum içinde hala sımsıcak kalacak.

DEĞİŞİMİN İKİ ORTAĞI: TASARIM VE İNOVASYON

“Hayatında hiç hata yapmamış bir insan, hiçbir zaman yeni bir şey denememiş demektir.” (Einstein)

Hayatı daha yaşanabilir hale getirme, daha iyiyi bulma isteği toplumları ve o toplumda yaşayan bireyleri, zekâ ve hayal gücünden yararlanarak o zamana kadar görülmeyen yeni şeyler denemeye sevk etmiştir.

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, eskiden ürettiği çelik ve enerji miktarı ile ölçülürken, günümüzde ürettiği inovatif tasarım ürünleri, enformasyon teknolojisi ve bilgisayar teknolojilerinin imkânları ışığında elde edilen, işlenen, pazarlanan bilgi miktarı ile ölçülmeye başlanmıştır. Teknolojik bilginin ulaştığı sınırsız imkânlar, ülkelerin var olan sınırlarını ortadan kaldırmıştır. Gelişen teknolojilerle küçülen dünyada toplumların rekabet gücünü elde edebilmesi, o toplumda yaşayan bireylerin fark yaratacak fikirler geliştirip bunları uygulamak için çaba göstermesinden geçmektedir. Bu çabayla gerçekleştirilen uygulamalar dünyayı hızlı bir değişim sürecine tabi tutmuş; bu değişim sürecinde yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu süreçteki uygulamalar ve kavramlar arasındaki benzerlikler kafa karışıklığına neden olmaktadır. “Tasarım, yaratıcılık, inovasyon, teknoloji, buluş ve icat” kavramları iç içe geçmiş; günümüzde birbirlerinin yerine kullanılarak karıştırılan kavramlar haline gelmiştir. Nedir bu kavramlar, nasıl ortaya çıkmıştır? Nerede, ne için, kim tarafından kullanılmalıdır? Bu kavramların birbirleri ile bağlantıları nelerdir?

Yaratıcılık; mevcut problemlere yeni bir gözle bakarak veya gelişen teknoloji ya da pazar dinamiklerindeki fırsatları algılayarak yeni fikirler üretmektir.

Birçok kişinin düşündüğü gibi yoktan var etmek manasına gelmemektedir.

İnovasyon kavramı en açık ifadesiyle; farklı, yeni fikirler geliştirmek ve bunları uygulamaktır. *Tasarım bunun neresinde yer alır veya almalı dersek; yaratıcılık ile inovasyon arasındaki bağlantıyı sağlayan köprü konumunda olmalıdır. Tasarım belli bir amaç için harekete geçirilen yaratıcılıktır.* Tasarım inovasyon sürecinin merkezinde yer alır; yani yeni bir ürünün hayal edildiği, geliştirildiği ve prototip haline dönüştürüldüğü andır.

Örneğin, 19. yüzyıla kadar halı, kilim gibi eşyalar sopayla dövülüp, yıkanarak temizleniyordu. Bu şekilde temizlik yapmak oldukça zahmetli ve uzun sürüyordu. Temizliğe ayrılan emekten ve vakitten kısıtlama zorunluluğu; tozu dumana katan yöntemlerden, tozu dumana yutan elektrik süpürgelerine geçişi gerektirdi. Artık günümüzde hava ve su ile filtre yapanlar, sensörler ile evin alan taramasından sonra belirlenen saatlerde çalışarak evi temizleyen, şarjı azaldığı zaman şarj ünitesine dönen robot süpürgelere gelindi. Bu ve benzeri ihtiyaçlardan ortaya çıkan teknolojide son nokta neresidir ya da neresi olmalıdır?

Bugünün rekabet dünyasında, üreticiler için ürünlerinin maliyeti, kalitesi, teknolojik ve fonksiyonel unsurları rekabette avantaj sağlamada son derece etkili, ancak yeterli değildir. Dünya arenasında yer almak isteyen firmalar, ürünlerini farklılaştırmak için çeşitli yöntemler geliştirmek zorundadırlar. İşte bu noktada "tasarım" etkin bir araç olarak öne çıkmakta, yeni ve önemli bir rekabet unsuru olarak hak ettiği yeri bulmaya başlamaktadır. *Tasarım kavramının kilit noktası; bilim, teknoloji ve kullanıcı arasındaki bağlantıyı sağlamaktır.*

Türkiye’de son dönemde artan tasarım yarışmaları, öğretim programları içerisine dahil edilen dersler -İlköğretim Teknoloji ve Tasarım Dersi- tasarımla ilgilenen kişilerin artmasını sağlamaktadır.

İnovasyon sürecinde tasarıma biçilen rolün estetikten ziyade gereksinim odaklı ve kullanıcı beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi gereklidir. Daima araştıran, merak eden, sorgulayan, cesareti ve bilgisi ile hata yapmaktan korkmayan bireyler, tasarımcı ruhuna sahiptir. Bu ruha sahip bireyler, teknolojik bilgide dünyanın nabzını tutarak toplumlarının bugünü ve yarınını garanti altına alabilirler. Unutmamak gerekir ki dünün bilgisi bugün, bugünün bilgisi yarınları daha yaşanılabilir kılar.

Mehmet ERKENEKLİ

ANNEM

Gamdır, kaygıdır hayatın,
Çiledir, ıstıraptır arkadaşın,
Çocukların hıçkırıldı, sen ağladın,
Dilinde dua, göğe baktı başın.

Dünyada hiç gülmedin, hep ağladın,
Yapraklar düşerken sen de sarardın,
Pare pare sinenle içten yandın,
Gel derlerse ben de giderim dedin.

Nur gibi hüzme hüzme süzöldün,
Yağmur misali sağanak sağanak yağdın,
Kana kana kevser içmek için gittin,
Varıp Hakk kapısının kulluğuna erdin.

Annem, sen gittin, ben öksüz kaldım,
Gurbette hatıranı sığınyorum.
Yalnızlık girdabından sevginle çıkıyorum.
Gözlerim o güzel adına (Fatma) takılı kaldı.

Özlem YÜKSEL

ÜLKEM

Al bayrağım, anamın ak sütü gibi helalim, doğduğumda benim olan, ölünceye dek. Sen baharları çiçeklerle karşılayansın. Yüzlerinde gülücükler, kucak dolusu çiçek taşıyan çocuklarla... Sen o çiçekler kadar güzel, bahar kadar taze, çocuklar gibi temizsin çünkü.

Karanlık yakışmıyor sana, sen güneşli günlere doğmalısın, güneş sana doğmalı, sonra hep birlikte çocuk kahkahalarıyla bezenmiş bir bahara doğmalıyız.

Bahar dediysem öyle bildiğiniz bahar değil. Senin baharın olmalı, gökyüzü senin için masmavi, ağaçlar parlak yeşil, çiçekler her renk senin gibi.

Bir nefes alsam ülkem, seninle dolsam. Artık kulaklarım çınlarsa çocuk cıvıltılarıyla. Anneler mutlulukla baksalar şen çocuklarına. Hiç gözyaşı olmasa mesela. Sadece kahkaha... Şen çocukların şen kahkahaları olsa.

Ülkem,

Doğduğum, uğrunda ölebileceğim, koynunda yaşamak istediğim, sen varken bahar gelir yalnızca. Senin baharında ısınır kışlarda üşüyen ellerim yalnızca. Senin al bayrağına sarılırsam bu dünyadan mutlu giderim.

Ülkem,

Sevdiğim...

Aynur Melek ÖMÜR

KÜÇÜK PRENS

Günümüzde tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çocuklara yönelik yayınlar artmış ve gelişmiştir. Bunun yanında okuma hevesinin de artırılması gerekmektedir. Ben size bir Fransız klasiği olan Küçük Prens’ten bahsetmek istiyorum.

Kitap öncelikle önsözyle dikkat çekmektedir. “Bu kitabı koskoca bir adama adadığım için küçüklerden beni bağışlamalarını dilerim.” diyerek başlamaktadır yazar.

Samimi ve ciddi ifadesiyle kitabına ne kadar değer verdiğini ve hafife alınmadan okunmasını istediğini dürüstlikle dile getirmektedir.

Dış kapak ve yazarın kendi suluboya resimleriyle süslediği kitap hem çocuklara hem de onları anlamakta zorluk çeken büyüklerle hitap etmektedir.

Küçük Prens çocukların genelinde olan hayali arkadaşın somutlaşmış halidir. Dostluk yoluyla yalnızlıktan kurtulan kahraman bize sevgi, dostluk, doğaya ve kendine özen, sorumluluk, yararlılık gibi değerleri de inceliklerle vurgulamaktadır.

Küçük Prens’in uğradığı her gezegende değişik mizaçta bir yetişkin vardır. Bunlar günlük hayatta da karşılaşılabileceğimiz tipik yetişkinlerdir. Sürekli soru sormaktadır ama bu yetişkinler yalnızlık ve kendine dönüklükten, kimseye yararları dokunmamasından dolayı soruları cevapsız bırakmaktadırlar. Çocukları anlamayan büyüklere sitem tatlı bir şekilde ifade edilmektedir.

Küçük Prens en son ve en uzun dünyada kalmaktadır. Dünyada iken “Hepiniz dost olun, yapayalım!” diye bağırdığında yanıt olarak yalnızca kendi sesinin yankısını duymuştur. Dostluğun önem ve gereksinimi etkileyici bir biçimde anlatılmıştır.

Severek okuduğum, öğrencilerime tavsiye ettiğim, her okuyuşumda farklı bir tat aldığım güzel bir kitap. Sizlerle de paylaşmak istedim.

Miraç ÖMÜR

Tayfun ÖZTÜRK

GELECEĞE BAKMAK

Bilgisizlikten çorak ve çatlayan topraklara dönen nesilleri, başyapıt durumuna getirenler...Tükeninceye kadar yanan bir mum gibi etrafını aydınlatanlar... Kültürü oluşturarak zekâyı, hayali, duyguyu işleyenler, şekil verenler...

Bugünün gençleri yarının büyükleri olacak. Bir çocuğun elinden tutmak, bir gence sahip çıkmak bu ülkenin geleceğine sahip çıkmaktır.

Eller boşlukta kalmamalı...!

Şimdi silah tutan eller, bir zamanlar küçücük değil miydi?

Tiner kokan eller, bir zamanlar süt kokmuyor muydu?

O küfür eden ağızlar bir zamanlar acıkınca “mama”

Susayınca “su”, zoraki anne baba demiyor muydu?

Diken, boş bırakılan bahçede kendiliğinden yetişir. Ev denilen o bahçede, okul denilen o bahçede, sınıf denilen o bahçede çiçek yetiştirmek için ter dökmeyenler, dikenlerin arasında yürümek zorunda kalıyor. “Ayaklarımıza batan dikenler ya bizim ektiklerimizdendir, ya da biçmediklerimizden” sözü yalan mı?

Anne babalar öğretmenleri, öğretmenler anne babaları suçlamaktan vazgeçmeli. Herkes kendisine en yakın ellere uzanmalı. Eller boşlukta kalmamalı!

Anne baba evlatlarının, öğretmenler öğrencilerinin gözlerinin içine bakarken bu ülkenin geleceğine bakıyormuş gibi bakmalı.

Bir öğrencinin elinden tutarken, dünyanın elinden tutar gibi tutmak zorunda değil miyiz?

“Tohum saç, bitmezse toprak utansın!

Hedefe varmayan mızrak utansın!

Hey gidi küheylan, koşmana bak sen!

Çatlarsan, doğuran kısrak utansın! ”

Sözlerini yazan Necip Fazıl Kısakürek, ne güzel özetlemiş aslında...

Bir elmanın yüreğinde gizlenen tohum, görülmez bir elma bahçesidir.

Öğretmen tohumun içindeki ormanı görebilen insandır.

Biz çocukları ve gençleri geleceğe hazırlamak görevini üstlenen, bunun için her türlü özveriyi gösteren bütün öğretmenlerimize en içten, en sıcak teşekkürlerimizi sunarız.

Teşekkürler öğretmenim!

**Çubuk İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Adına Sahibi**

Murat ASLAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Mustafa ERDAL

YAYIN KURULU

İsmail BAŞBAY

Resul ÇELEBİ

Gülşen Ceviz PINARBAŞI

GÖRSEL DANIŞMAN

Tayfun ÖZTÜRK

ADRES TELEFON

Çubuk İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Cumhuriyet Mah. İmam Hatip Cad. No:11

Çubuk/ANKARA 0 312 837 92 33